

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΟΡΗΣΙΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝ. ΗΡ. ΜΑΛΛΩΣΗΣ

ΕΤΟΣ Γ'. ΤΕΥΧΟΣ 123^{ον}

27 ΜΑΡΤΙΟΥ 1927

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΕΚΔΟΣΙΣ
ΕΠΙ ΤΗ ΕΘΝΙΚΗ ΕΟΡΤΗ

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ Δραχ. 150
ΕΞΑΜΗΝΟΣ » » 75
ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ (γενικώς) £ 1
» ΑΜΕΡΙΚΗΣ Δολλάρια 5
Εξέμνητοι συνδρομαί Εξωτερικού και τρίμη-
νοι Εσωτερικού δὲν γίνονται δεκταί.

— Διὰ δημοσιεύσεις ἀγγελιῶν ἰδιαιτέραι
συμφωνίαι.

— Τὰ ἐμβάσματα ἀπευθύνονται δι' ἐπι-
ταγῆς πρὸς τὴν διεύθυνσιν.

— Διὰ πᾶσαν ἀνωμαλίαν περὶ τὴν ἀπο-
στολὴν τοῦ φύλλου οἱ κ. κ. συνδρομηταί
παρακαλοῦνται ν' ἀπευθύνονται πρὸς τὴν
Διεύθυνσιν.

ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧΜΑΣ ΤΡΕΙΣ

ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΜΑΪΟΥ

ΘΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΗ Ο Β' ΤΟΜΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Δ. ΓΟΥΝΑΡΗ

ΘΑ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΗ:

—Τὴν ἄφιξιν τοῦ Γούναρη εἰς τὴν Ἑλλάδα τῷ 1920 καὶ ὁλόκληρον τὸν μνημειώδη προγραμματικὸν λόγον τῶν Πατρῶν καὶ ἄλλους λόγους του.

—Τὴν πολιτικὴν μονομαχίαν Γούναρη-Βενιζέλου ἐπὶ τοῦ Δυναστικοῦ ζητήματος.—Τὰ κείμενα τῶν δηλώσεων Βενιζέλου-Γούναρη.—Ὁ Γούναρης ἀρχηγὸς τοῦ ἀγῶνος.

—Τὴν ἐκλογικὴν περίοδον, τὴν νίκην τοῦ ἀντιβενιζελισμοῦ, τὴν ἐπάνοδον τοῦ Κωνσταντίνου κλπ.

—Τὸ ἔργον τῆς Γ' Ἐθνοσυνελεύσεως.—Μνημειώδεις ἀγορεύσεις τοῦ Γούναρη.—Τὰ στρατιωτικὰ, πολιτικὰ καὶ διπλωματικὰ γεγονότα κλπ.

—Τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν.—Τὴν ἐκκρηξίν τῆς ἐπαναστάσεως Πλαστήρα.—Τὴν σύλληψιν καὶ φυλάκισιν τοῦ Γούναρη καὶ τῶν συντρόφων του.—Τὰ προηγηθέντα τῆς δίκης κλπ.

—Ὁλόκληρον τὴν δίκην τῶν πολιτικῶν. (σελίδες 350).

—Τὰ προηγηθέντα τῶν τουφεκισμῶν.—Τὴν περιγραφὴν τοῦ φρικώδους δράματος κλπ. κλπ.

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΟΡΗΣΙΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

Διευθυντής:

ΙΩΑΝ. ΜΑΛΛΩΣΗΣ

Η 25^Η ΜΑΡΤΙΟΥ

«Πόσον ὀλίγον ὁμοιάζουν οἱ Ἕλληνες αὐτοὶ τοὺς ἄλλοτε! Πόσον ἥλλαξαν εἰς ὅλα, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν μορφήν... Δοῦλοι κατὰ κληρονομίαν, δὲν γνωρίζετε λοιπόν, ὅτι οἱ θέλοντες νὰ ζῶσιν ἐλεύθεροι πρέπει νὰ ἀρπάξωσι τὴν ἐλευθερίαν διὰ τῶν ἰδίων τῶν χειρῶν; Μήπως θὰ σὰς ἐλευθερώσουν οἱ Γάλλοι ἢ οἱ Μοσχοβῖται; Ὁχι!» Αὕτη τὴν ἀπελπιστικὴν κραυγὴν ἄφινεν ὁ Βύρων διὰ τοὺς Ἕλληνας, τῷ 1813. Μετὰ ἕξ ἔτη ματαίας προσδοκίας, στρέφεται πρὸς τοὺς νεκροὺς προγόνους τῶν: «Καμμία ζωὴ... Μόνον αἱ φωναὶ τῶν νεκρῶν ἀντηχοῦσιν ὡς ἡ βοή μακρυνοῦ χειμάρρου, καὶ μοῦ ἀπαντοῦν: Μία μόνη ζωὴ κεφαλὴ ἅς ὑψωθῇ, μία μόνη, καὶ φθάνει!» Μόνον οἱ ζῶντες δὲν ἔχουσι φωνήν...»

Ὁ Βύρων, θαμβωμένος ἀπὸ τὴν περικαλλὴ ὀπτασίαν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, δὲν ἠδύνατο νὰ ἴδῃ ὑπὸ τὰς σκιάς, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων σθανωμένη ἀκίνητοσεν ἡ Ἑλλὰς τοῦ 1819, ὅτε ἔγραφε τὰ ἀνωτέρω, τὸ σάλευμα τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ ἡφαιστείου, τὸ ὁποῖον κατέληξεν εἰς τὴν τρομερὰν ἔκρηξιν τοῦ 1821. Διὰ τὴν ἔκρηξιν αὐτὴν παρεσκευάσθη τὸ Γένος ἀφότου ἐσβυσαν τὰ φῶτα τοῦ Ἱεροῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας, ἀφότου ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς Μεσαιωνικῆς Αὐτοκρατορίας τοῦ ἔρρευσεν τὸ αἷμα τοῦ τελευταίου τῶν Βασιλικῶν Ἡγετῶν του, ἀπὸ τὴν στιγμήν, κατὰ τὴν ὁποίαν οὗτος, ἀποχαιρετῶν τὰ ἐπιθανάτια πλῆθη ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ Μεγάλου Ναοῦ καὶ κηρύττων πρὸς αὐτὰ τὸ κήρυγμα τῆς αὐτοθυσίας καὶ τοῦ ἐθνικοῦ καθήκοντος, προέλεγεν εὐσταθῶς καὶ ἐμπνευσμένως τὴν μέλλουσαν θριαμβευτικὴν ἀπολύτρωσιν. Ἐτι πλέον, τὸ Ἑλληνικὸν Γένος ἦτο παρεσκευασμένον διὰ τὴν Ἐθνικὴν ἀνάστασιν τοῦ 1821, ἀφότου, διασπαραχθὲν, προδοθὲν καὶ ἐγκαταλειφθὲν ἀπὸ τὸν Χρι-

στιανικὸν κόσμον τῆς Δύσεως, ἀπὸ τοὺς Βαλκανικοὺς λαοὺς, τοὺς ὁποῖους αὐτὸ εἰς τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ εἶχεν ἀναγάγει εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἐπιφάνειαν, ἐπροτίμησε προσωρινὴν κρατικὴν καὶ πολιτικὴν ἐξαφάνισιν, ἢ ὅποια ὅμως ἐξησφάλιζεν εἰς αὐτὸ τὴν ἀκραιότητα καὶ τὸ ἀμίαντον τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως, παρὰ περισσῶν τῆς πολιτικῆς καὶ κρατικῆς τοῦ υποστάσεως, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀπεμπολήσεως τῶν τιμιωτάτων ἐκείνων παραδόσεων καὶ ἀρχῶν του, δυνάμει τῶν ὁποίων καὶ μόνον εἶχε διαγράψει εἰς τὸν ὀρίζοντα τῆς Ἱστορίας μεγαλειώδη καὶ καταπλήσσουσιν τὴν δρᾶσιν τοῦ ἐπὶ σειρὰν αἰώνων, ὥσθιν τὴν Εὐρώπην διὰ τῶν ὑπερανθρωπικῶν πολεμικῶν ἀγώνων τοῦ ἀπὸ τὴν μανίαν τῶν βαρβάρων τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀσίας καὶ ἐξακτινῶνον τὴν Χριστιανικὴν Ἰδέαν εἰς τὰ πέρας τῆς γῆς διὰ τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Τέχνης. «Προτιμότερον Τουρκικὸν φακίλιον, παρὰ Παπικὴν τίαν», ἐκήρυττε πρὸς τὰ πλῆθη ὁ Γεννάδιος Σχολάριος, ὅτε εἶχεν ἀρχίσει νὰ ὀρθοῦται πρὸ τοῦ Ἐθνικοῦ τοῦ δίλημμα τῆς ὑποκύψεως ὑπὸ τὴν ὀγκυμένην Τουρκικὴν δύναμιν, ἢ τῆς διατηρήσεως τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν, διὰ τῆς θυσίας τοῦ πνεύματος καὶ τῶν παραδόσεων τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὸν βωμὸν τῶν πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν ἀνελευθέρων ἀπαιτήσεων τοῦ Παπισμοῦ. Καὶ τὰ πλῆθη ἠλάλαζον περὶ αὐτὸν ἐπιδοκίμαστικῶς, διότι διησθάνοντο, ὅτι διατηροῦντα τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἐλευθερίαν, ἢ ὅποια τότε ἐνέκλειε καὶ πᾶσαν ἄλλην ἐλευθερίαν, ἢ ὅποια ἦτον ἡ μορφή καὶ ὁ τύπος τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερίας, τῆς πνευματικῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως, θὰ ἠδύναντο μίαν ἡμέραν ἐπιβολὴν καὶ δεκάκις ἰσχυροτέ-

ραν της Τουρκικής να ανατρέψωσιν. Ἀπὸ τότε ἐγνώριζε τὸ Ἑλληνικὸν Γένος, ὅτι ἡ προσωρινὴ ἐνταφίσις του ὑπὸ τὴν ἀλλόθρησκον φυλὴν τῶν Τούρκων, ἡ ὁποία ἀπέβλεπε μόνον νὰ ὑφαρπάσῃ τὰ ὑλικά ἀγαθὰ του καὶ τὴν ἐπίμαχον γεωγραφικὴν θέσιν του ἐν τῇ Ἀνατολῇ, καὶ δὲν εἶχε κανένα λόγον νὰ παραβιάσῃ τὴν ἐθνικὴν συνειδησίν του, θὰ κατέληγεν εἰς περιλαμπρὸν ἄναστασιν. Καὶ δὲν διεψεύσθη. Ὅταν ἔπεσαν αἱ πύλαι τῆς Αὐτοκρατορίας, ἤνοιξαν ἀμέσως αἱ κρύπται τῶν μυστικῶν σχολείων, ὅπου οἱ Διδάσκαλοι τοῦ Γένους ἤρχισαν νὰ σφυρηλατοῦν διὰ τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων τὴν νέαν Ἑλληνικὴν ψυχὴν, νὰ παρασκευάζουν αὐτὴν διὰ τὸ νέον μαρτύριον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν νέαν ἀναγεννητικὴν ἀπολύτρωσιν. Ὅταν ἔπαυσαν νὰ κυμαίνωνται εἰς τὴν Ἀνατολὴν οἱ ἀετοὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν σημαίων, ὑψώθησαν εἰς τὰ Ἑλληνικά ὄρη τὰ ἀναστήματα τῶν Ἀρματωλῶν καὶ τῶν Κλεφτῶν καὶ διεγράφησαν εἰς τὰς Ἑλληνικάς θαλάσσας αἱ σκιαὶ τῶν ἐθνικῶν κουρσάρων, οἱ ὁποῖοι ἐπρόκειτο νὰ ἀποτελέσουν μετὰ τῆς σαρας αἰῶνας τοὺς πυρῆνας καὶ τὰ στελέχη τῶν ἐπαναστατικῶν ἐκείνων στρατῶν καὶ στόλων τοῦ 1821, τῶν ἐμφανισάντων εἰς τὸν κόσμον τὰ θαύματα τοῦ Μεσολογγίου, τῆς Γραβιάς, τῆς Ἀράχωβας, τῆς Ἀλαμάνας, τοῦ Τσεσμέ, τῶν Δερβενακίων, διὰ τῶν ὁποίων ὁ Καραϊσκάκης, ὁ Ἀνδρουτσός, ὁ Διάκος, ὁ Παπαφλέσσας, ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ Κανάρης, ὁ Μιαούλης ἐτάχθησαν παρὰ πλεύρῳ τοῦ Μιλτιάδου, τοῦ Θεμιστοκλέους, τοῦ Λεωνίδα, ἀνανεώσαντες ἐξ ὁλοκλήρου τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν ἐποποιίαν τῆς ἀνδρείας καὶ τῶν ὑπὲρ πατρίδος καὶ ἐλευθερίας θυσίων. Πόσον δραματικὴ εἶνε ἡ διαδρομὴ τῆς ἱστορίας τῶν πεσόντων δουλίκων αἰώνων, ὁποία πίστις εἰς τὴν αἰωνιότητά καὶ τὸ ἀκατάλυτον τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος, εἰς τὴν ὑπερτέραν ἀποστολὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους ἀπῆρτετο διὰ νὰ κατορθώσῃ τοῦτο ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ διεκφυγῇ τὴν ἀπόπνιξιν του ὑπὸ τὴν τρομερὰν Τουρκικὴν τυραννίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ παρασκευασθῇ, ὅπως διασπάσῃ τὸ πανίσχυρον συγκρότημα αὐτῆς, μὲ ἐνιαίαν τὴν ἐθνικὴν συνειδησίν, μὲ ἐνιαίαν τὴν ἐθνικὴν σκοπιμότητα! Ἡ ἀγωνία τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους, τοῦ Γένους τοῦ «βρασιλείου», ὑπὸ τὸν ὦμον καὶ βάρβαρον τύραννον καὶ ἡ μυστικὴ παρασκευὴ του διὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀπελευθερώσεως, εἶνε ἀληθῶς τὸ μεγαλειότερον ἱστορικὸν δράμα. Ἐὰν δὲ ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ ἀπεδεκατίσθη

διὰ τοῦ παιδομαζώματος, διὰ τῶν ἐναντίων της ἀνηκούστων θηριωδιῶν τοῦ τυράννου καθ' ἑκάστην μερικὴν ἐξέγερσιν της—διότι ποτὲ δὲν ἔπαυσαν αἱ Ἑλληνικαὶ ἐπαναστάσεις κατὰ τῆς Τουρκίας ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κων)πόλεως—ἀπεκόμισεν ὅμως ἀπὸ τὴν τραγικωτάτην αὐτὴν περιπέτειάν της τῆς ὑποδουλώσεως της ὑπὸ τοὺς Τούρκους κέρδος ἀντισταθμίζον πολλάκις πᾶσαν ἐξ αὐτῆς φθορὰν αὐτῆς. Καὶ τὸ κέρδος τοῦτο εἶναι, ὅτι τὸ πρῶτον ἤδη κατὰ τὸ διάστημα τῆς τουρκικῆς τυραννίας ἤρχισε νὰ διευγρᾶφεται ἡ πλήρης ἐνότης τῆς Ἑθνικῆς συνειδήσεως. Ἡ συνειδητικὴ καὶ ἐθνικὴ ἐνωσις τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὴν ὁποίαν εἶχε θέσει ὡς σκοπὸν τῆς δράσεώς του ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, μὴ προφθάσας νὰ ἐπιτύχῃ αὐτήν, εἶνε πραγματικότης ἀμετακίνητος πλέον καὶ ζωσα μόνον κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὑπὸ τοὺς Τούρκους δουλείας, ὅτε πᾶσαι αἱ ἕως τότε Ἑλληνικαὶ διαφοραὶ καὶ ἀντιθέσεις ἐξηψάνισθησαν ὑπὸ τὴν κοινὴν δοκιμασίαν καὶ ὑπὸ τὴν ἐνιαίαν πνευματικὴν καὶ ἐθνικὴν κατεύθυνσιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἐξέγερσις τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς κατὰ τὸ 1821 ἦτο καθολικὴ, ἀδιάφορον ἐὰν δὲν κατωρθώθῃ νὰ ἐπεκταθῇ καὶ νὰ διατηρηθῇ πανταχοῦ τοῦ Ἑλληνισμοῦ αὕτη ἕνεκα ὅπως ἐκτάκτων περιστάσεων καὶ τυχαίων ἐμποδίων. Ὅταν δὲ ὁ κατακτητὴς καθύβρισε καὶ ἐθανάτωσε μαρτυρικῶς τὸν πνευματικόν, ἠθικόν καὶ θρησκευτικόν Ἀρχηγόν τοῦ Γένους, τὸν Πατριάρχην Γρηγόριον, τοῦ ὁποίου τὸ ἀξίωμα καὶ τὸ πρόσωπον ἐσυμβόλιζεν ἀκριβῶς τὴν ἐνότητα τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως, τότε ἡ ἐξέγερσις, ἡ ὁποία ἀπλῶς εἶχε σημειωθῇ μετὰ τῆς στιγμῆς ἐκείνης, κατέστη ἰδιόμορφος καὶ καθολικὴ, τότε τὸ Ἑλληνικὸν Γένος ὤμοσεν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῶν Βαλκανίων καὶ τῆς Ἀνατολῆς θανάσιμον μῖσος ἐναντίον τοῦ τυράννου καὶ ὄρκον φοβερᾶς ἐκδικήσεως, τότε ἀνεπήδησαν ἐκ παντός σημείου τῆς Ἑλληνικῆς γῆς οἱ ἐνοπλοὶ ἐκδμηταί, τότε οὐδεὶς Ἑλλήν εἰς οὐδὲν ἐλογίσσεται τὰ ὑλικά ἀγαθὰ ἀπέναντι τῆς ἀπαισίσεως ἐκδελώσεως τοῦ τυράννου καὶ τοῦ προτιθέμενου σκοποῦ τῆς ἀνακτήσεως τῆς Ἑλευθερίας καὶ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς ὑπὸ μίαν ἐνιαίαν Πολιτείαν.

Αἱ κατόπιν νέαι δοκιμασίαι, ἕνεκα τῆς μικρότητος καὶ τῆς κρατικῆς ἀνεπαρκείας τοῦ ἀπελευθερωθέντος τμήματος τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, ἕνεκα τῶν τελευταίων μεγάλων

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΕΡΧΕΤΑΙ....

Ὁ Βασιλεὺς ἔρχεται!...

Τὸ γνωρίμον θριαμβευτικὸν μῆνυμα πνίγεται τώρα μέσα εἰς τοὺς λυγμοὺς ἐνὸς λαοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ καρδιά ἀναλύεται εἰς δάκρυα.

Ὁ Βασιλεὺς ἔρχεται!...

Αἱ σημαῖαι ὡς νὰ τὰς πιέξῃ μία μολυβδίνη ἀτμοσφαῖρα σαλεύουν πένθιμα τὰ ἐθνικὰ χρώματα, χαμηλωμένοι ἐπάνω εἰς τὸ βουρκαμένον κῦμα.

Ὁ Βασιλεὺς ἔρχεται!...

Ἀπὸ τὰ σιόμια τῶν πυροβόλων βαρεῖς καὶ πνιγμένοι στεναγμοὶ δονοῦν μελαγχολικὰ τὸν ἀέρα, μαζὺ μὲ τὸν θοῆνον τῶν ἱερῶν κωδῶνων.

Ταχεῖς βαδίζουν οἱ νεκροί...

Ἄλλ' ὁ Μέγας Νεκρὸς ἔρχεται μὲ τὸ βραδύ, ἐπίσημον βῆμα, ποὺ ζητεῖ νὰ σταματήσῃ περισσότερον ἐπάνω εἰς τὴν ὁράαν γῆν ποὺ ἠγάπησε· νὰ σταματήσῃ περισσότερον εἰς τὸ κῦμα, ποὺ τὸν εἶδε μίαν ζωὴν, Ὀδυσσεᾶ πολυπλόκητον, ἀναζητοῦντα τὴν μακρυνὴν ἰδανικὴν Ἰθάκην, ποὺ ἦτο ἡ Μεγάλῃ Πατρίς, τὸ αἰωνίως ἀπομακρυνόμενον νόμιμον ὄνειρον τῆς ἐθνικῆς νοσταλγίας· νὰ σταματήσῃ περισσότερον μετὰ τὸν Λαὸν Του, ποὺ ὑπῆρξεν ἡ μεγάλη ἀγάπη τῶν βασιλικῶν Του ἡμερῶν. Καὶ ὅ,τι ζῇ καὶ κινεῖται γύρω Του, ἀπὸ τὴν μεγάλην αἰσθητικὴ φύσιν, ἕως τὴν ἐφήμερον θλιμμένην ζωὴν, οὐρανός, κῦμα, γῆ, πνοαὶ τοῦ ἀέ-

θνικῶν συμφορῶν, καὶ αὗται καὶ πολλαπλασιασὶ τούτων, εἶναι ἄδύνατον πλέον νὰ διασπᾶσιν τὴν ἐπιτευχθεῖσαν ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν τυραννίαν καὶ διὰ τῶν κοινῶν ἀγώνων τοῦ 1821 ἐνότητα τῆς Ἑθνικῆς συνειδήσεως. Καὶ ἤδη, μετὰ ἓνα αἰῶνα ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐθνεγερσίας, ἡ φυλὴ ἡμῶν, εὐρισκομένη περὶ τὸ τέρμα τῶν ὑπὲρ ἀπολυτρώσεως μακραίωνων καὶ δραματικῶν ἀγώνων της, δὲν δύναται εἰμὴ νὰ πιστεύῃ πολλὰ πλάσιως, ὅτι θὰ λάβῃ ταχέως καὶ τὴν πλήρη Ἑθνικὴν ἱκανοποίησιν της, ἀποκαθισταμένη εἰς ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἱστορικὰ ἐδάφη της, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐξέλαμψε διαδοχικῶς ἀνὰ τοὺς αἰῶνας τὸ φῶς τοῦ ἀνωτέρου πολιτισμοῦ της ἐν τῇ Ἀνατολῇ.

Χ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ρος, φῶς τοῦ οὐρανοῦ, ψυχὰ ἀνθρώπων, ὅλα ἰδικὰ Του, ὅλα ἔρωτές Του, ὅλα γύρω Του ὡς νὰ ἀπλώνουν μίαν μεγάλην ἀγωνιώσαν ἀγκάλην, ζητοῦν νὰ Τὸν κρατήσουν ἀκόμη σιμά τους, νὰ τυπώσουν βαθύτερα τὸ εἶδωλόν Του εἰς τὴν ἀγάπην του, νὰ τοῦ εἰποῦν, ὅπως οἱ ἀγαπημένοι πρὸς τοὺς ἀγαπημένους, ὅσα λόγια λατρείας δὲν τοῦ εἶπαν ἀκόμη καὶ ὅσα αἰσθάνονται ὅτι δὲν τοῦ εἶπαν ποτέ, διότι ἡ ζωὴ εἶνε μικρὰ καὶ ὁ λόγος πτωχὸς διὰ τοὺς μεγάλους ἔρωτας.

Μεγάλοι ἔρωτες! Διότι ποτὲ μία ψυχὴ Βασιλέως δὲν ἡρμονίσθη τελειότερα μὲ τὴν ψυχὴν τοῦ Λαοῦ Του, ὅπως ἡ ψυχὴ, ποὺ γεμίζει τὴν στιγμὴν αὐτὴν μὲ τὸ παράπονον τοῦ ξενητευστοῦ Της τὸν Ἀπικὸν αἰθέρα, καὶ ἡ ψυχὴ, ποὺ ὡς μαῦρον καὶ βαρὺ σύννεφον—βαρὺ ἀπὸ τὸν πόνον της—ἀναλύεται εἰς σταγόνας δακρύων ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, τὴν σκεπασμένην μὲ πένθη. Δὲν ἔμπορεῖ νὰ φαντασθῇ τὴν φύσιν τῶν δεσμῶν ποὺ ἐνώνουν ἄλλοι τὰς βασιλικὰς ψυχὰς πρὸς τὰς ψυχὰς τῶν λαῶν. Ἀλλὰ εἰς τὴν γῆν αὐτὴν, κάτω ἀπὸ τὸν οὐρανὸν αὐτόν, ὅπου καὶ οἱ Θεοὶ ἀκόμη κυβερνοῦν τὸν κόσμον μὲ ἀνθρωπίνην τρυφερότητα, ὁ χωρισμός, ὁ πικρὸς χωρισμός, ἐνὸς Βασιλέως ἀπὸ τὸν λαόν του, ἔχει, τὴν στιγμὴν αὐτὴν ποὺ τὸν ἀντικρύζομεν μὲ αἰματομέναν καρδίαν, ἔχει κατὰ τι ἀπὸ τὸν ἀβρὸν σπαραγμὸν ἐνὸς τραγικοῦ εἰδυλλίου. Μεγάλοι ἔρωτες καὶ ὥρατοι ἔρωτες ἐνὸς Βασιλέως πρὸς ἓνα λαόν, ἐνὸς λαοῦ πρὸς ἓνα Βασιλέα, ἀξιοὶ νὰ φθογηθοῦν ἀπὸ τοὺς Θεοὺς. Καὶ—ἄλλοι μόνον!—ἴσως δι' αὐτὸ ἐφθονήθησαν.

Ὁ Βασιλεὺς ἔρχεται!...

Τὸ κῦμα τὸν φέρει πάλιν ἐκεῖ ποὺ τὸν ἔφερε μίαν μακρυνὴν ἡμέραν, ὥρατον νυμφίον, τὸν ξανθὸν ἐφηβον, εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Βασιλεὺς ἔρχεται!...

Εἰς τὰς σταυρωμένας Του χεῖρας κρατεῖ τὰ πλούσια δῶρα, ποὺ ἐξηγόρασε μὲ τὸ βασιλικὸν Του αἷμα διὰ τὸν στολισμὸν τῆς μεγάλης Νύμφης.

Ὁ Βασιλεὺς ἔρχεται!...

Ἐπάνω εἰς τὰ χεῖλη Του, ἐπὶ τῶν δ-

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ

Ο ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

ΕΠΙΚΡΙΣΙΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ

«Αυσθήρατον ιστορία τάληθές, όταν οί μὲν ἡ-
»στερον γεγονότες τὸν χρόνον ἔχουσιν ἐπιπροσ-
»θεύοντα τῇ γνώσει τῶν πραγμάτων ἡ δὲ τῶν
»πράξεων καὶ τῶν βίων ἡλικιωτὶς ιστορία τὰ μὲν
»φθόνους καὶ δυσμενεῖς, τὰ δὲ χαριζομένη καὶ
»κολακεύουσα λυμάνεται καὶ διαφθείρει τὴν ἀ-
»λήθειαν».

Εἶνε ἔνδειξις φωτεινῆς μεθόδου εἰς πᾶσαν ἱ-
στορικὴν ἔρευναν καὶ κριτικὴν τὰ βαθυνώμονα
ταῦτα τοῦ ἀθανάτου Πλουτάρχου. Τοιαύτης με-
θόδου φοβοῦμαι, ὅτι ἐξέκλινεν ὁ ιστοριομαθὴς κ.
Κ. Ν. Μεντώρος, όταν ἔγραφε τὴν ἐν τῇ «Νέα
Ἐποχῇ» τῆς 27 Φεβρουαρίου δημοσιευθεῖσαν
κριτικὴν τοῦ περὶ Καποδιστρίου καὶ ἐντεῦθεν αἱ
παρατηρούμεναι εἰς αὐτὴν ἀντιφάσεις.

Δέχεται ὡς ἀναμνησθήτητον, ὅτι ὁ Κυβερνή-
της διέπραξε θαύματα ἐν ἐλαχίστῳ, εἰς τρία ἔ-
τη καὶ ἐν δεκάμηνον.

Ἀπέθῃ εἰς Αἴγινα τὴν 25 Ἰανουαρίου 1828 καὶ
τὴν 27 Σεπτεμβρίου 1831 ἐξαναγκάσθη ἀπὸ
Ἑλλήνας ἀδελφούς, παθόντας αἰσιν, μέθην, νὰ
μεταστῇ εἰς τὴν αἰωνίαν χώραν τῆς Ἀληθείας
καὶ τῆς Δικαιοσύνης.

Ποῖον καὶ πόσον τὸ Ἡράκλειον ἔργον τοῦ
ἀνδρός;

Ποῖος καὶ πόσος ὁ συντελεσθεὶς καθαρισμός;
Τὸν συνομήξω κατ' ἀντιγραφὴν τῆς μελέτης
τοῦ ἰδίου κ. Μεντῶρου.

Ὁ Κυβερνήτης εἶπεν ἀποκαρδιωτικῶς κατὰ-
στασιν.

Τελείαν ἀποσύνθεσιν, Κατ'ἔχοντα ἐρείπα. Χά-
ος ἡλικιωδές. Πειρατεῖαν καὶ ληστεῖαν. Τὸν
Ἰμβραῖον ἡπνῶντα.

Σπαραγμὸν ἐμφύλιον.

**ποῖον αἱ μέλισσαι τοῦ Ὑμηττοῦ εἶχαν
ἀποθέσει τὸ γλυκύτερον μέλι τους, πλα-
νᾶται ἀκόμη τὸ θεῖον μεδίωμα, μετὰ δὲ
ποῖον προσφέρουν τὰ μεγάλα ἐγκάρδια
δῶρα. Εἶναι τὸ μεδίωμα μετὰ τὸ ποῖον
προσέφερον ὁ Βασιλεὺς τὴν ζωὴν Του
εἰς τὴν Πατρίδα. (1)**

Ἄς κλίνωμεν τὰ γόνατά μας, «ἕως νὰ
νὰ κυθῇ ὅλη ἡ ψυχὴ μας ἀπὸ τοὺς θφ-
θαλμούς μας» ἐπάνω εἰς τὴν γῆν ποὺ θὰ
σπεπᾶσιν τὸν Βασίλεα Της.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

1) Ἐγράφη όταν μεταφέρετο ὁ Νεκρὸς τοῦ ἐν
Θεσσαλονικῇ δολοφονηθέντος ἀειμνήτου Βασιλέως
Γεωργίου τοῦ Α'.

Ἐν μέσῳ τοιούτου χάους, συγκεντρώσας τὰς
ἐξουσίας εἰς χεῖράς του, ἐπάταξεν ἀστραπάλως
τὴν πειρατεῖαν διὰ τοῦ Μισοῦλη. Ἐξεροῖωσε
τὴν ληστεῖαν, μετῴκισεν τὴν ἀσφάλειαν. Ἰ-
δρυσεν δημοτικὰ σχολεῖα. Ἐλυσε τὸ ἀκανθώδες
στρατιωτικὸν ζήτημα. Ἰδρυσεν Γεωργικὴν Σχο-
λὴν. Ἐφῆρμοσε σῶφρον καὶ δίκαιον δημοσιονο-
μικὸν πρόγραμμα. Ἐπάταξεν ἀμειλίχως τὰς κα-
ταχρήσεις. Ἰδρυσεν Ἐθνικὸν Νομισματοκοπτεῖον
πρὸς ἐξάλειψιν τῆς κερδοπλοίας. Ἐπίσης Ἐθνι-
κὴν Τράπεζαν.

Ἀλλὰ τὸ γιγάντιον αὐτὸ ἔργον, ἡ ὑπερφυῖς
ἀπὸ ἀναδημιουργία, ἐβασθεῖ, κατὰ τὴν ὑπ'
ὑφὲι κριτικὴν, κυρίως εἰς τὰς μεγάλας λαϊκὰς
μάζας, αἱ ὁποῖαι ἐμπνέονται πάντοτε ἀπὸ τὴν ἱ-
στορίαν. Κατεδίωξεν ἀγωνιστὰς καὶ ἐντεῦθεν ἡ
ἀντιδημοτικότης του, ἡ ὁποία ἤγαγεν εἰς τὸ ἀ-
νοσιώτερον ἔγκλημα ἐξ ὅσων ἐστιγμάτισαν ἀνά-
τολιν τὸν αἰῶνα τὴν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν. Καὶ
τὸ τέλος τῆς ἐπιγείου ζωῆς τοῦ Κυβερνήτου, ἡ ὁποία
λάμπει πάντοτε ὡς ἀφθορόν μετέωρον Ἑλληνικῆς
ἀρετῆς, τὸ τέλος αὐτοῦ, τὸ πανηγυρισθὲν ὑπὸ
τῆς φιλελευθέρου Ἀντιπολιτευσέως του, ἐπῆλθεν
ὡς μοῖρα συνέπεια τῆς σφαλούς πολιτικῆς
του!

Ὅτω καταλήγει ἡ κριτικὴ μετὰ κατακλιθεὶς τὴν
ἐξασιν τῶν μεγαλειωδῶν ἀρετῶν τοῦ Καποδι-
στρίου.

Ἄς προστεθῇ, ὅτι ὅλα ἐκεῖνα τὰ θαύματα ἐ-
τελέσθησαν μετὰ πάλιν ἀντιδράσεως ἀγρίαν ἐκ μι-
αῶς ὀλιγαρχίας, ὀρχομένης ἀπολαυστικῶς περὶ
τῶν τραγικωτέρων ἐρειπίων, ὅσα ἐπεσφύρευεν ἐν-
νεαετὴς ἀγὼν ὑπεράνθρωπος. Ὁ δὲ Κυβερνήτης
ἐνικλοῦτο μετὰ εὐλαβίαν ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν καὶ
θαυμασμὸν ἀπὸ δύο μόνων ἀνδρῶν, τὸν Κολοκοτρῶ-
ν καὶ τὸν Κανάρη, τὰς μεγάλας, τὰς λευ-
κὰς, τὰς ἀψόγους ἐκείνας προσωπικότητας, εἰς
τῶν ὁποίων τὰ στήθη ἔπαλλον αἱ πλέον φιλόδοξοι
καὶ ἀγνῶς δημοκρατικαὶ καρδίαι.

Ἀλλὰ παρέδραμεν ὁ κ. Μεντώρος ἕτερον οὐ-
σιώδη παράγοντα, τοῦ ὁποῦ ἡ ἐξέτασις διαφω-
τίζει ἐκτενῶς καὶ διασκεδάζει τὸ σκόφος, τὸ ὁ-
ποῖον ἀγωνιστῆς, σκόπιμος, ὑπεροβικός προσ-
πάθεια ἐπέκρινε περὶ τὴν μορφήν μεγάλου πο-
λιτικοῦ ἀνδρός, μορφήν τόσον ἀγνήν καὶ τόσον
ἀσπλυν.

Ο ΛΙΦΥΗΣ ΠΑΡΑΓΩΝ

Ὁ οὐσιώδης οἶτος παράγων εἶνε διφυής.
Ἐξ ἐνός, ἅς τὴν ὀνομάσωμεν οὕτως ἡ εὐτυ-
χεστάτη δυστυχία τῆς Ἑλλάδος νὰ τὴν ἐνθρονί-
σῃ ὁ Θεὸς εἰς τὰ ὁρατότερα τῆς Μεσογείας, εἰς
τὸ φωτεινότερον σημεῖον τοῦ Πλανήτου. Ὅπου
διεξάγεται ἡ ἀγριωτέρα πάλη τῶν Εὐρωπαϊκῶν
συμφερόντων. Ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ εὐτάρακτος ψυ-
χὴ τῆς Φυλῆς.

Ἡ Ἑλλὰς διὰ τὴν γεωγραφικὴν τῆς θέσιν
ἐξεληφθῇ ἀνέκαθεν ὡς Ἀθήνη τῆς Μεσογείας ἀπὸ
τὸν Εὐρωπαϊκὸν Μαμμωνᾶν.

Ὁ Περιεχὴς ἀναφανδὸν ἐκάλει τοὺς Ἀθηναί-
ους «τὴν Αἴγινα ἀφελεῖν, τὴν τοῦ Πειραῶς
Λήμνην».

Ἀλλὰ εἰς τὴν τακτικὴν τῶν κεφαλαιοκρα-
τῶν τῆς Εὐρώπης. Αἱρετοὶ ἐνέπνευσαν καὶ ὑπεγό-
ρευσαν εἰς τοὺς χρονογράφους καὶ τοὺς ιστορι-
κοὺς τὸν τὴν φουσκωτέραν εἰς αὐτοὺς καὶ οἰκτι-
ρότεραν τακτικὴν, ὅσον οἰκτιρότερος εἰς αὐτοὺς ὁ
πῆρξεν ὁ Ταρτούφος.

Τὴν διαστροφὴν δηλονότι καὶ παραμόρφωσιν
καὶ ἐπισκόπῃ τῆς Βυζαντινῆς καὶ τῆς νεωτέ-
ρας Ἑλληνικῆς ἱστορίας. Μινυρίσματα συμπαθῆ
καὶ ἔπειτα ἐκφάνους ὀλοθυμίας, ὅτι ἡ κλασικὴ
χώρα τῆς αἰωνίου δόξης καὶ τοῦ ἀνεσπέρου φω-
τός κατοικεῖται πλέον ἀπὸ Γραικύλους ἀχειραφέ-
τους.

Ὅπως ἐκαλύφθη μετὰ αἰθάλην ἀδιαπέραστον ἡ
Βυζαντινὴ δόξα μέχρι τῆς ἀνατολῆς τοῦ νεοε-
λληνικοῦ ἀστέρος, τῆς κλασικῆς ἱστορίας τοῦ Πα-
ραρηγοπούλου.

Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΦΟΒΕΡΟΣ ΑΝΤΙΠΑΛΟΣ

Ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας, πολλαπλοῦς Βί-
μαρ καὶ Γλάδστον τῶν χρόνων ἐκείνων, ὁ Ἐφι-
άλτης τῶν ὕπνων τοῦ Μέτερον. Ἑλλήνων μέχρι
τοῦ τελευταίου κυττάρου, εἶνε φυσικόν, ὅτι ἐγέ-
νετο ὁ στόχος ἀμειλίχτου πολέμου τῶν ἰσχυρῶν
Κυβερνήσεων τῶν, ἅμα ὡς ἀπεφάσισε νὰ κατέλ-
θῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν ἀναδημιουργήσῃ εἰς
περιωπὴν ἐμπνέουσαν σεβασμὸν καὶ δέος.

ΠΩΣ ΤΟΝ ΥΠΟΔΕΧΟΝΤΑΙ Αἱ ΑΥΛΑΙ

Εἶνε γνωστὴ ἡ ἐν Ἀγγλίᾳ ὑποδοχὴ τοῦ. Τὴν ἀ-
ναγράφω ὅμως διὰ τοὺς εὐκόλως λησμονοῦντας
τοιαυτὰ μαθήματα.

Μετά τὴν ἐκλογὴν τοῦ ὁ Κυβερνήτης ἐπεσκέ-
φθη τὰς αἰλὰς τῶν Προστατῶν, ἵνα ἐκφράσῃ
τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς Ἑλλάδος δι' ὅσα ὑπέστη
ἐξ αὐτῶν ἀγαθὰ καὶ παρακαλῆσθαι νὰ μὴ μᾶς ἡ-
πιεῖται ἡ εὐμένειά των.

Ἐν Λονδίνῳ τῇ ὥρῃς ἡμέραν ὑποδοχῆς εἰς
τὰ ἀνάκτορα. Εἰσῆλθῃ τὴν ὥρισμένην ὥραν καὶ
ἀνέμεν ἐπὶ πολὺ ἐν τῇ αἰθούσῃ. Κάποτε ἐκ πλα-
γίας θύρας ἀνεφάνη κύριος μετὰ πολιτικὸν ἐνδυμα-
σίαν περιήλθε κύκλῳ τὴν αἰθούσαν θεώμενος τὰς
εἰκόνας. Καὶ ὅταν ἐφθασεν ὅπου ὁ Κυβερνήτης,
εἶπεν ἐκπληροσόμενος τάχα διὰ τὸ ἀπροσδόκητον:
«Ἄ! ἐδῶ, κίριε κόμη; Καλημέρα Σας» καὶ συ-

νέχισε τὴν κυκλικὴν κίνησιν, χωρὶς νὰ νὰ τείνῃ
τὴν χεῖρα. Ἦτον ὁ Βασιλεὺς.

Καταδιμάσσεται εἰς φυλάκασιν ἐν τῷ Πειθαρχικῷ Μύλῳ. Ἡ Ἀγγλία χρησιμοποιεῖ καὶ νῦν τὸν
λεγόμενον Πειθαρχικὸν Μύλον. Ἐνα μύλον κυ-
λινδρικόν, εἰς τὸν ὅπου κλείνεται δι' ὀλίγην ὥ-
ραν πρὸς σφραγισμὸν οἱ ἀλήται καὶ οἱ ἐπαῖται.

Εἰς τοιοῦτον μύλον προσφάτως ἠθέλησε νὰ πε-
ρατισθῇ ἀρχιδικαστὴς τοῦ Λονδίνου, ὅπως ρυθ-
μίσῃ ἀναλόγως τὰς ἐπιβαλλομένας ποινὰς. Ὁ
Μύλος χορδίζεται ὑπὸ ταυτοῦ δεσμοφυλάκου καὶ
μετὰ κινήσεις ἰσοχρόνους τῆς ποινῆς. Τὸ τελευταί-
ον ὅριον τῆς ποινῆς καὶ τῆς κινήσεως ἄρα, εἶνε
εἴκοσι λεπτὰ τῆς ὥρας. Ἀπαξ ἐχορδίσθη τὸ μη-
χάνημα, τίποτε δὲν ἀνακόπτει τὴν κίνησιν, πρὶν
ἐξαντληθῇ ὁ χρόνος δι' ὅσον ἐχορδίσθη. Ὁ φύ-
λαξ διὰ τὸν δικαστὴν ἐχορδίσεν εἰκοσάλεπτον.

Ὁ κατὰδικος διὰ νὰ κρατῇ τὴν ἰσορροπίαν τοῦ
εἶνε ἠναγκασμένος νὰ πηδᾷ διαρκῶς ὡς αἰλουρος.
Ὁ δικαστὴς ἠγγίζει τὸν μηχανισμὸν αὐτόν. καὶ
ὅταν μετὰ δευτερολέπτου ἀγωνισμοῦ, λαχταρισμέ-
να, γαλοειδῆ πηδήματα ἤκουσεν ὅτι θὰ ὑποστῇ
ἀναγκῶς τὸ περιστρίβον μέχρι τέλους τοῦ εἰκο-
σάλεπτου, ἠσθάνθη νὰ περιλούεται ἀπὸ ἰδρώτα ἀ-
γωνίας μέχρις οὗ φύγῃ πανικόβλητος ἀπὸ τὸ
φύλον βασιανιστῆριον.

Ἡ ὑποδοχὴ τοῦ Καποδιστρίου ἦτο προαγγελία
τῆς ἀμετακλήτου ἀποφάσεως τῶν ἀρχιδικαστῶν
Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, ὅπως τὸν ἐγκλείουσιν ὡς
ἀλήτην τοῦ Πανολαισμοῦ εἰς τὸν πειθαρχικὸν
Μύλον καὶ ὅχι δι' ὀλίγα λεπτά, ἀλλὰ μέχρις ὁ-
ριστικῆς συντριβῆς.

Καὶ οἱ ἀρχιδικασταὶ ἀνέστησαν καὶ εὗρον δε-
σμοφυλάκας καὶ ρυθμιστὰς τοῦ βασιανιστικοῦ Μύ-
λου Ἑλλήνας πολιτευομένους, ὡς εὐρίσκουσιν ἀ-
κόμη τοιοῦτους προαγωγούς καὶ δεσμευτὰς μεταξὺ
ὑπελλήνων καὶ ἐν ἐσχάταις ἡμέραις.

Καὶ κατὰ τὴν κυβερνητικὴν δρᾶσιν τοῦ Καπο-
διστρίου καὶ τὴν ἀκόλουθον τοῦ Ὀθωνος ἐπλεό-
νασαν οἱ πεπλανημένοι, οἱ ἐτερόφωτοι, οἱ ὀλιγό-
πιστοι, οἱ ἀνυπόμονοι καὶ ἐγένοντο ὄργανα θλι-
βερᾶς ὑπονομιέσεως, ὥστε νὰ ἀνακοπῇ ἡ ἐκ-
τοτε μεγέθυνσις καὶ στερέωσις τῆς Ἑλλάδος.

Η ΕΤΕΡΑ ΠΛΕΥΡΑ ΤΟΥ ΠΑΡΑΓΟΝΤΟΣ

Μεταβαίνομεν εἰς τὴν ἀνασκόπησιν τῶν ἐκδη-
λώσεων τοῦ ψυχολογικοῦ παραγόντος, ὅστις εἶνε
ἀπόρροια τῶν ἐλαττωμάτων τῆς Φυλῆς.

Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς εἶνε ὑπέρτερος τῶν ἄλ-
λων λαῶν εἰς ἀρετὰς.

Ἡ ὁρατὴς τῆς φύσεως, μέσῳ τῆς ὁποίας ἔχῃ,
ὁ πάγκαλος οὐρανὸς ποὺ τὸν σκέπει, ἐπιδρᾷ οὐσι-
ωδῶς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ψυχικοῦ κάλλους
καὶ τῆς πνευματικῆς εὐφροσύνης καὶ τῆς ἐμφύτου
ἐνεργότητος.

Ἡ ἀνάπτυξις αὐτὴ εἰς τοὺς ἀρχαίους χρό-

ΟΙ ΕΛΛΗΝΑΛΒΑΝΟΙ

ΠΑΝΑΡΧΑΙΟΙ ΓΡΑΙΚΟΙ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Οἱ πολλοὶ τῶν Ἀλβανῶν, ἐποικύοντες ὑπὸ τὸν Τουρκικὸν ζυγόν, ἀποβαλόντες τὴν πατριὸν θρησκείαν καὶ ἀσπασθέντες τὸν Μωαμεθανισμόν, ἐστερήθησαν οὐ μόνον τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς παιδείας, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐθνικοῦ συναισθήματος, ὅπερ δὲν ἐξωπύρουν οὐδὲ διεφύλαττον παρ' αὐτοῖς αἱ παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας καὶ οἱ ἀπαράμειλλοι ταύτης ὕμνοι. Τοῦτον ἔνεκα δὲν ἐξεδηλώθη ἐγκαίρως παρ' αὐτοῖς ἐθνικὴ ὁμοφροσύνη οὐδὲ ἡ πατριωτικὴ ἐκείνη ὁρμή, ἡ κατεργαζομένη διὰ μεγάλων θυσιῶν τὴν ἀνάκτησιν τῆς ἀνεξαρτησίας. Περιορίσαντες τὸν ὁρίζοντα αὐτῶν ἐν τῷ στενωπῷ κύκλῳ τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου καὶ τὴν δρᾶσιν αὐτῶν ἐν τῇ στενῇ περιφερείᾳ τῆς φυλετικῆς φρατρίας, ἀπέβλεψαν εἰς τὴν ἰδιωφέλειαν καὶ ἀναγκαίως, ταύτης παρακωλυομένης, εἰς ἐκδικήσεις καὶ ἀντεκδικήσεις, ἐξ ὧν ἀνεπήδησαν ἡ ἀναρχία, ἡ ἀδυσμία καὶ ἡ φρατρίας πρὸς φρατρίαν ἀντίθεσις, ἣν συγκρότητα ἐπηκολούθουν αἱματηραὶ Ἀλβανῶν πρὸς Ἀλβανούς προστριβαὶ καὶ συγκρούσεις, ἃς ὑπέβαλλον οἱ Τούρκοι. Οὕτω πολιτενόμενοι καὶ τὰς ἐθνικὰς αὐτῶν παρὰδόσεις λησμονοῦντες, θάρσυνον ἀναμφιβόλως πρὸς τοὺς Τούρκους, ὧν πολλάκις τυφλὰ ἐγένοντο ὄργανα, ἐὰν ἡ γεωγραφικὴ ἢ ὑψίλλον ἢ γεωλογικὴ διάπλασις τῆς γῆρας, ἡ ἀνεπάρκεια τῶν Τούρκων, αἱ ἐπιζήσαντες μεταξὺ αὐτῶν ἑλληνικαὶ αἰσθητικαὶ τῶν Ἐθνομυανῶν (Μπεκτασήδων) δοξασαὶ καὶ αἱ προσπάθειαι τῶν εἰς Ἑλλάδα μεταναστευόντων Ἑλληναλβανῶν δὲν κατενόησαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Τουρκικοῦ Μουσουλμανισμοῦ. Ἐνθεν δὲ τὴν μικρὴν κατὰ μικρὴν ἀναβίωσιν ἀλσθητικῶς καὶ νοσηματικῶς τῆς γλώσσης αὐτῶν, γλώσσης μὴ ἀποκαθαινομένης ἐπὶ ὡς προλαβανούσης οὐδὲ ὅλντας τοιοῦτους καὶ ἀλσθητικὰς λέξεις οὐδὲν τὸ κοινὸν ἐνόησαν πρὸς τὸν Ἑλληναλβανικὸν γλῶσσον τῆς Ἀσίας. Οὐκοῦν τὴν ἀναβίωσιν ἀλσθητικῶς καὶ νοσηματικῶς τῆς γλώσσης καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἰνδοευρωπαϊκῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τῶν Ἀλβανῶν ἐπέτελεσαν οἱ εἰς Ἰταλίαν καὶ εἰς Ἑλλάδα μεταναστεύσαντες Ἑλληναλβανοὶ καὶ δὴ οἱ εἰς τὴν Ἑλλάδα μεταναστεύσαν-

τες ἡ ἐγκαταστάτες, οἵτινες, ἐὰν ἡκούοντο, ἰσχυρὰ καὶ ἀπροσμάχητος Ἀνατολικὴ Ὀμοσπονδία, ἀποτελούμενη κυρίως καὶ προὔτιστα ἐκ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἀλβανῶν, θὰ κατωχύρου ἀσφαλῶς τὸ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῇ ἐθνογραφικῶν καθεστῶς καὶ θὰ συνέσπελλε τὰς ἀρπακτικὰς διαθέσεις ποικιλονύμων ἐπιδρομῶν.

Καὶ ἐνεδείκνυτο ἡ μεταξὺ Ἑλλήνων Ἑλληναλβανῶν καὶ Ἀλβανῶν συνεννόησις, οὐ μόνον διότι πλείστοι διαγραφῆσαι καὶ διαγραφόμεναι ἐκτροπαὶ θὰ ἀπειρέποντο, ἀλλὰ καὶ διότι, τῶν Ἀλβανῶν συνερχομένων, αὐτῶν τε καὶ τῶν Ἑλλήνων ἡ προσοχὴ θὰ ἐφωτόετο ἀποτελεσματικῶς, ἐὰν μὴ ἐπὶ τὴν διάπραξιν Πολιτικῆς Ἐνώσεως ἢ Ὀμοσπονδίας, πάντως ἐπὶ τὴν διάπραξιν Τελωνικῆς Ἐνώσεως Zollverein ἥτις θὰ προελάινε καὶ θὰ ἀπετέλει τὸ πρῶτον θεμέλιον γενικοτέρας καὶ στενωτέρας Ἀνατολικῆς Ἐνώσεως ἢ Ὀμοσπονδίας τῶν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῇ Φρυγοπελασγικῶν καὶ Γραικικῶν φύλων, ὑπεραμνημένων ἀπὸ κοινοῦ τῶν δικαίων αὐτῶν καὶ ἀντιτασσόμενων εἰς τὰς ὑπειδύσεις ἢ εἰς τὰς μελαινόμενας ἐπιδρομὰς τῶν ποικιλονύμων Σλάβων, τευόντων ἐμφανῶς εἰς Παναλαβικὴν Ὀμοσπονδον Ἐνωσιν παρὰ τὸν μετὰ τοὺς τελευταίους πολέμους σχηματισμὸν ἰδιῶν αὐτόκρων Κρατῶν, παρὰ τὸν νῦν ἐλευθεροὺν διὰ τῶν Στενῶν τῆς Ἑλλης πόντον, παρὰ τὰς κοινοπολιτικὰς ἐπαγγελίας τῆς Ρωσίας, ἥτις, κηρυγθεῖσα κατὰ τῶν στονατιωτικῶν συνόρων καὶ κατὰ πάσης πολιτικῆς παρὰσκεπῆς, ἀκολουθεῖ οὐδὲν ἥτιον ἢ ἀπὸ κοινοπολιτικῆς ἀμφίσεως πολιτικῆς καθαρῶς καταχτητικῆς καὶ προσπάθει διὰ τοῦ κοινοπολιτικοῦ νεύου να ὑποδουλῶσιν ἀνακατὰ τοὺς εὐπίστους λαούς, ὡς ἐποῶν ἤδη ἐν ταῖς ἀπεράτοις γῶραις τοῦ πολιτοῦ Κανκασίου καὶ ὡς παρὰσκεπῆται νὰ πράξῃ ἐν τῇ Τουρκίᾳ μὴ ἀντιληπθείσης οὐδ' ἀντιλαμβανόμενης τὸν ἐπικινδύνον ἀσθενῶν, εἰς ὃν αὐτὴν ἡμέρα τῆς ἡμέρας ἀσθενέως ἐσπῆν ἐμπλέκει. Ἐὰν ἐυελστῶντο πάντα ταῦτα, ἐὰν προστηροῦντο παρὰσκεπτικότερον αἱ πρὸς τὴν Βερσαλλεσίαν ἐνδυνάμυνται βουλῆται, αἱ ἐν τῇ Νοτιοσλαβία διαναστεύονται Παναλαβικαὶ ἐνωσεις, αἱ πανταχοῦ τῶν Σλαβικῶν χωρῶν ὀγκοῦνται ὁμηγερεῖα πε-

ρὶ Παναλαβικῆς Ὀμοσπονδίας προσπάθειαι, ἐὰν διεγινώσκοντο βαρύτερον ὁ ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τῶν ἐπιμόνων διεκδικουμένων ἐλευθέρων ζωνῶν καὶ ἐξόδων πρὸς τὸ Ἀδριατικὸν καὶ τὸ Ἰόνιον πέλαγος, πρὸς τὸ Αἰγαῖον διὰ τῆς Μακεδονίας, τῆς Θράκης καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, θὰ κατενοεῖτο διὰ πρόκειται περὶ ὑπερφαλαγγίσεως ἀπονικτικῆς, καθ' ἣς βεβαίως οἱ ἀπειλούμενοι Φρυγοεῖληνες ἢ Φρυγοπελασγοὶ ἔχουσι τὴν ὑποχρέωσιν καὶ τὸ καθήκον πάσῃ δυνάμει νὰ ἀντιταχθῶσι.

Καὶ ἄλλοτε, ὅτε ἐπέσκηψε τῶν Περγῶν ἡ ἀπειλὴ ἢ ὅτε οἱ Σλάβοι, βραδύτατα, ἐπεφάνησαν, αἱ Ἰλλυρικαὶ ἢ Ἀλβανικαὶ φρατρίαι, συγγενεύουσαι στενωτάτα ταῖς ἀρχαίοις φυλαῖς τῶν Πελασγῶν, τῶν Δαρδάνων, τῶν Γραικῶν, τῶν Μακεδόνων, τῶν Θρακῶν, συνεπολέμησαν μετ' αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἀσίας Φρυγοπελασγικῆς Ὀμοφυλίας, ὡς ἐπράξαν τὸ αὐτὸ οἱ Κερκέται (Κιρκάσιοι), οἱ Ἀβασγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι τοῦ Κανκασίου Πρωτογραικοί, προμαχόντες τῶν δικαίων τῆς Ὀμοφυλίας. Ὁ σοφὸς γεωγράφος Γ. Χάν γράφας τῷ 1854 περὶ τῶν Ἀλβανῶν, λέγει ὅτι οὗτοι εἶνε γνήσιοι ἀπόγονοι τῶν Ἡπειρωτῶν καὶ τῶν Ἰλλυριῶν ἐκείνων, οἵτινες μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου μὲν ἐν Ἰσοῦ καὶ Ἀρβήλοις κατενίκησαν τοὺς Πέρσας, μετὰ τοῦ Πύρρου δὲ, ὑπεραμνημένοι τοῦ Τάραντος καὶ τῶν Συρακουσῶν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν Σικελίᾳ ἐπολέμησαν κατὰ τῆς Ρώμης καὶ τῆς Καρχηδόνης, μετὰ τῆς Τεύτας δὲ καὶ τοῦ Γερτίου, βασιλέων τῆς Ἰλλυρίας, ἐν τῷ Ἀδριατικῷ κόλπῳ καὶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ἰδίας πατρίδος ἡγωνίσθησαν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν κατὰ τοῦ πανισχύρου τότε Λαίου. Ὅτι Ἡπειρωταί, Μακεδόνες, Θρακῆς καὶ Πρωτογραικοί, ἀποκληθέντες βραδύτερον Ἰλλυριοὶ καὶ Ἀλβανοί, εἰσι συγγενεῖς φυλαί, ὅτι Ἡπειρωταί, συμπεριλαμβανόμενων τῶν ἀνεξελίκτων Γραικῶν, τῶν Ἀλβανῶν, Μακεδόνες καὶ Θρακῆς ἀπετέλεσαν ἓνα τῶν πυρήνων τοῦ τῶν Τυρρηνῶν καὶ Πελασγῶν ἔθνους, οὗτος ἐν τῇ Θράκῃ μὲν καὶ τῇ Ἰταλίᾳ ἐσώζοντο τὰ τελευταῖα λείψανα μέχρι τῶν ἱστορικῶν χρόνων, ἐν δὲ τῇ Βορείᾳ Ἡπειρῷ ἢ τῇ Ἀλβανίᾳ μέχρι τῆς σήμερον, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὀνομαστικὰ Τύρανα ἢ Τύρανα, οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὡς οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι οἱ Σφακιανοὶ τῆς Κρήτης, οἱ Τόσκονες τῆς Πελοποννήσου καὶ οἱ Ἀλβανοὶ τῶν ὁρεινῶν διαμερισμάτων τῆς Ἀλβανίας ἔχου-

σι στενωτάτην τὴν συγγένειαν, ἀνήκουσιν ἀμείως εἰς τὴν Δωρικὴν γεινάν, καθ' ἣ μαρτυροῦσιν ἀνευδῶς τὸ βραχυκέφαλον καὶ ἄλλα τινὰ δευτερεύοντα χαρακτηριστικὰ τοῦ κρανίου.

Οὗτοι χαρακτηριστικὰ τινὰ καὶ τὸ σχῆμα τοῦ κρανίου παραμένονσιν ἐπὶ χιλιάδας ἐτῶν ἀμετάβλητα, εἶνε ἐπιστημονικῶς γνωστόν. Ὁ γάλλος σοφὸς Κολλινιὼν βεβαίως διὰ παρὰ τοῖς κατοίκους τῆς γαλλικῆς ἐπαρχίας Δορδόνης ἀπαντᾷ μακρὰ κεφαλὴ καὶ ἐὸν πρόσωπον, ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τοῦ τραυλοδυτικοῦ τύπου τῆς παλαιολιθικῆς ἐποχῆς. Τὸ αὐτὸ παρατηρήθη ἐπὶ τοῦ ἄγγλου σοφοῦ Μύερς πολλαχοῦ τῆς Αἰγύπτου. Ἀλλὰ τὸ αὐτὸ παρατηρεῖται καὶ ἐν Μυρδιτίᾳ ἢ Μυρδιτίᾳ, ἣς οἱ κάτοικοι, ἔχοντες μακρὰν κεφαλὴν, ἐὸν τὸ πρόσωπον, οὐκ ἀνεξέλικτον τύπον τοῦ παλαιολιθικοῦ τραυλοδυτικοῦ παρὰ τὴν εἰς τὴν γεωγραφίαν ἐπίδοσιν. Τὸ κλίμα, τὸ περιβάλλον, ἢ εἰς τὴν γῆν προσήλωσις, ἢ ἀπομόνωσις, διατηροῦσιν ἀναλλοίωτους τοὺς ἀνθρωπολογικοὺς σχηματισμούς, καὶ ἂν ἔτι ἐπὶ πληθὺν ἀναμίξεις μετὰ ξένων φύλων, ἄπερ καὶ ταῦτα ὑφίστανται μοιραίως τὴν ἀφομοιωτικὴν ἐπίδρασιν τοῦ κλίματος, τῆς γῆς, τοῦ περιβάλλοντος, τῆς ἀπομονώσεως, τοῦ τρόπου, τοῦ βίου ἐν ᾧ ζεῖ. Ὅποσδήποτε καὶ ἂν ἐξετασθῇ ἡ ἐθνογραφικὴ ἢ ἐθνολογικὴ σύνθεσις τῶν Ἀλβανῶν, οἷωνδήποτε φρατρίαρχικῶν συγκροτημάτων καὶ ἂν ἐρευνῇ ἡ φυλετικὴ προέλευσις, ὅσονδήποτε λεπτομερῶς καὶ ἂν ἀσκηθῇ ἡ περὶ αὐτὰ διακρίσιμος, συνάγει: ἔνθεν ὅς διὰ ποικίλα φρατρίαρχικὰ Ἀλβανικὰ κλάσματα παρέμειναν ἀνεξέλικτα καὶ προέρχονται ἐκ γενῶν Πρωτοελληνικῶν ἢ Πρωτογραικῶν μὴ ἐξελιχθέντων, ὡς παραμεινάντων ἐν ἀπομονώσει καὶ μὴ ἐπικονωμένων ἐπὶ αἰῶνας μακροὺς μετὰ τῶν ἄλλων ὁμοφύλων ἔνεκα ποικίλων τροπῶν καὶ ἔνεκα τῆς χαλδῶδους ἀνωμαλίας ἢ διαστάσεως, ἣν κατεργάσθη ἡ ἀθρόα εἰς τὸν Μωαμεθανισμόν προσέλευσις μεγίστης μερίδος τῶν Ἀλβανῶν, ἥτις, ἂν δὲν ἐξετονηθῇ τέλει, ὀφείλει τοῦτο εἰς τὰς διασωθείσας παρ' αὐτῇ Ἐθνομυανὰς (Μπεκτασηδικὰς) δοξασαὶ καὶ εἰς τὴν ἀπομόνωσιν, ἐν ἣ τὸ πλεῖστον ταύτης ἔζησεν. Οὕτω δὲ, τῆς κοινοπολιτικῆς καὶ τῆς ἀνθρωπολογικῆς ἐπιδοκίμου, ἀναγνωρίζονται εὐχερῶς οἱ Τόσκοι ὡς οἱ Τόσκοι, οἱ Δόσκοι ὡς οἱ Ταυλάτσιοι τῶν ἀργαίων, οἱ Τσάμινες ὡς οἱ Χάορες τῶν ἀρχαίων.

Τὸ ζήτημα τοῦ ἐνοικιστοῦ, τὸ ὁποῖον ἐδημιούργησε τὴν ἐξέγερσιν τῶν ἐπαγγελματιῶν, ἀπασχόλησε τὴν Κυβέρνησιν, διότι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, εἰσηγηθεὶς τὰς ἐπενεργείας ἐπὶ αὐτοῦ τροποποιήσεις, ἐπέμεινεν εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐκ μέρους τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἐρεύνης τῶν διατάξεων αὐτοῦ καὶ μὴ ὑποβολῆς αὐτοῦ εἰς τὴν Κοινοβουλευτικὴν Ἐπιτροπὴν ἢ εἰς τὴν Βουλὴν. Ἐδήλωσε μάλιστα ὅτι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ παραιτηθῇ, θεωρουμένης ὡς ὑποβληθείσης τῆς παραιτήσεώς του ἀπὸ τοῦδε. Ἡ Κυβέρνησις ὥρσεν ὅπως ἐν εἰδικῇ συνεδριάσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἐξετασθῇ τὸ ζήτημα καὶ ρυθμισθῇ τοῦτο ἀναλόγως τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν.

* * *

Ἡ ἔντασις τῆς διαφορᾶς μεταξὺ Σερβίας καὶ Ἰταλίας, ἡ τὸσον ἀπασχολοῦσα τὴν δημοσίαν γνώμην τῆς Εὐρώπης, ἦτο φυσικὸν ν' ἀπασχολήσῃ καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, ἥ τις κατὰ τὰς τελευταίας συνεδριάσεις τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἠρεύνησε τὴν γενικὴν κατὰστασιν καὶ τὴν θέσιν τῆς Ἑλλάδος. Κατὰ τὰς γενομένας ἀνακοινώσεις, ἡ Ἑλλάς τηροῦσα σαφῶς φλειρηγικὴν πολιτικὴν, παραμένει ἀπαθὴς θεατῆς τῆς ἐξελίξεως τῆς διαφορᾶς τῶν δύο Κρατῶν, ἐνδιαφερόμενη μόνον πῶς νὰ προστατεύσῃ τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα, ἐὰν ταῦτα θιγῶσι καὶ διατελούσα εἰς ἐπαφὴν μεθ' ὁλῶν τῶν Κρατῶν, μὲν ἄγρυπνος φύλαξ τῆς εἰρήνης καὶ τῶν συμφερόντων τῆς χώρας.

* * *

Αἱ διαπραγματεύσεις, ἃς διεξήγαγεν ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς «Πάουερ» διὰ τὴν μεταρρύθμισιν τῶν ὁρῶν τῆς συμβάσεως, κατέληξαν εἰς ὀριστικὰς συμφωνίας, ὡς ἀνεκοινώσεν ὁ κ. Μεταξὺς εἰς ἐν τῶν τελευταίων Ὑπουργικῶν Συμβουλίων.

Ἡ Ἐταιρεία ἐδέχθη τὴν κατάργησιν τῆς ἀτελείας τῆς ἐκκίνησης καὶ τὰς προτάσεις τῶν ιδιοκτητῶν τῶν λεωφορείων, οὕτως ὥστε νὰ δοθῇ λύσις εὐνοϊκὴ καὶ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἀπασχόλησε τὴν Βουλὴν καὶ τὴν δημοσίαν γνώμην.

* * *

Ἀνηγγέλη ἐκ Ρώμης ὅτι ὁ κ. Γ. Στρέιτ διελθὼν ἐκεῖθεν ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, ὅπουθεν θὰ ἐλθῇ εἰς Ἀθήνας, ἵνα συναντηθῇ μετὰ τῶν μελῶν τῆς Κυβερνήσεως. Ὁ κ. Στρέιτ ἐδήλωσεν εἰς ἀνταποκριτὰς ἐφημερίδων ὅτι θεωρεῖ γενικὴν ἀνάγκην τὴν διατήρησιν τῆς Οἰκουμένης Κυβερνήσεως, προσθέσας ὅτι εἶνε διατεθειμένος νὰ δεχθῇ τὴν ἀντιπροσώπειαν

τῆς Ἑλλάδος παρὰ τῇ Κοινωνίᾳ τῶν Ἑθνῶν. Αἱ δηλώσεις αὗται τοῦ κ. Στρέιτ ἔσχον εὐμενὴ ἀπήχρησιν παρὰ τῇ πολιτικῇ κέσμῳ τῆς χώρας καὶ ἐθεωρήθησαν ὡς δείγμα τῆς μετριοπαθείας ἥτις ἦδη κρατεῖ γενικῶς, πρὸς ἐπ' ἀνόδον τῆς χώρας εἰς τὴν πολιτικὴν ὁμαλότητα.

* * *

Ἐκδρομὴ Προσκυνητῶν εἰς Παλαιστίνην διὰ τὴν Μ. Ἑβδομάδα καὶ τὸ Πάσχα ἐτοιμάζεται ἐξ Ἑλλάδος. Ἡ Ἑλλάς, διὰ τῆς ἱερᾶς αὐτῆς πομπῆς τῶν Προσκυνητῶν τῆς, πιστοποιεῖ τὰ πανάρχαια ἱστορικὰ δικαιώματά της ἐπὶ τῆς Ἁγίας Γῆς. Δικαιώματα πνευματικὰ, δικαιώματα ἠθικὰ, δικαιώματα θρησκευτικὰ ὑπέρτατα. Εἰς Ἱερουσαλήμ! Ἡ κραυγὴ αὕτη πρέπει νὰ ἤχῃ πάντοτε εἰς τὴν καρδίαν παντὸς Ἑλλήνου. Ὁ Παρθενὼν, ἡ Ἁγία Σοφία καὶ ὁ Ἅγιος Τάφος εἶνε τὰ τρία μεγάλα ἱστορικά, καλλιτεχνικά καὶ μεταφυσικά ὁρθεῖα, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξαστράπτει ἡ δόξα τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀπὸ τοῦς αἰῶνας, μὰζι μὲ τὸ μαρτύριόν του, ἀναμέσον τῶν ὁποίων διαγράφεται ἡ μεγαλειότης πνευματικῆ.

* * *

Ἡ ἐν τῇ Βουλῇ τελευταία συζητήσις περὶ τῶν κομμουνιστικῶν ἐνεργειῶν ἐν Ἑλλάδι, περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν σκέπτονται καὶ ὁρῶσιν οἱ Ἕλληνες κομμουνισταί, περὶ τῆς συνθέσεως καὶ τῶν μορφῶν τῆς ὁργανώσεως τῶν, ἦτον ἐπικαιροτάτη. Ἡ Χώρα καὶ τὸ ἔθνος εὐρίσκονται ἐπὶ ἡφαιστοῦ, λόγῳ τῶν συνεπειῶν τῆς Ἑθνικῆς καταστροφῆς, τῶν ἀλλεπαλλήλων ἐσωτερικῶν πρᾶξις καὶ τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως, τῶν ὁξυτάτων Βαλκανικῶν ἀντιθέσεων, τῶν συνεχῶν διασαλεύσεων τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἰσορροπίας καὶ τῆς δημιουργηθείσης μετὰ τὸν μέγαν πόλεμον νέας Εὐρωπαϊκῆς καταστάσεως. Πάντες ἀγωνιζόμεθα καὶ ἀγωνιῶμεν, ὅπως εὕρωμεν μίαν διέξοδον, ὅπως καταλήξωμεν εἰς ἓνα ἀνεκτὸν τέμα μετὰ τὰς τόσας τρικυμιώδεις ἐξελίξεις, ὅπως διεκλύγωμεν τὴν ὑπουλότητα καὶ τὴν ἀδηφαγίαν μερικῶν ἐν τῇ Βαλκανικῇ γειτόνων μας, ὅπως προσαρμοσθῶμεν ἐν ἀσφαλείᾳ εἰς ἓνα ἰσχυρὸν καὶ προαγωγικὸν τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν συμφερόντων Εὐρωπαϊκὸν συνασπισμόν. Πάντες ἀγωνιζόμεθα καὶ ἀγωνιῶμεν καὶ θυσιάζομεν, ἵνα περισωθῶμεν τοῦλάχιστον τελικῶς. Θεάσομεν ἀντιθέσεις ἐνέκα τοῦτου παρεμερίσθησαν, καὶ ἕκαστος πραγματικῶς Ἑλληὴν συνέσφιξε τὴν καρδίαν του, διὰ νὰ μὴ γίνῃ ἔστω καὶ ἀρνητικῶς συντελεστής ὀλικῆς καταστροφῆς. Καὶ μόνον οἱ Ἕλληνες κομ-

μουνισταὶ ἀναισθητοῦσιν ἀφιλοτίμως, μωρῶς, κτηνωδῶς, ἀπεθνηκῶς ἀπέναντι τῶν κοινῶν αὐτῶν προσπαθειῶν. Μόνον οἱ Ἕλληνες κομμουνισταὶ σπεύδουσι προθύμως νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ὡς γέφυρα μεταπολίσεως καὶ ἐν τῇ δυστυχίᾳ ταύτῃ χῶρα, ἥτις εἶνε καὶ ἰδικὴ τῶν πατρῶν, τῶν δεινῶν τῆς κομμουνιστικῆς κατάρας, τὰ ὁποῖα εἶνε ἀπὸ τὰ τρομερώτερα ἐξ ὧν ἔχει ἀναγράψει ἡ ἀνθρωπίνη ἱστορία. Μόνον οἱ Ἕλληνες κομμουνισταὶ σπεύδουσι προθύμως, ἡλιθίως, ἐνόχως καὶ ὑπόπτως νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ὡς ὄργανα τῶν ἀναφονδῶν ἀποβλεπόντων εἰς τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν διάσπασιν καὶ ἀνατροπὴν. Μόνον αὐτοί, μεταξὺ ὅλων τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ἔδειξαν προδοτικωτάτην διαγωγὴν κατὰ τὸν Μικρασιατικὸν πόλεμον, ἐξαντλήσαντες πᾶν μέσον πρὸς πολεμικὴν κατάρσιν τοῦ Κεράλ, καὶ κατὰ τὰς τραγικὰς ἡμέρας τῆς ἡττῆς, πρὸς ἐπίτασιν τῶν ἐκ τῆς τροπῆς τῶν στρατευμάτων καὶ τῆς φυγῆς καταστροφῶν, καὶ μόνον αὐτοὶ κατόπιν ἐδέχθησαν νὰ συζητῶσι μετὰ τῶν ἐθνικῶν ἐχθρῶν μας περὶ αὐτονομίσεως τῆς Μακεδονίας, ἥτοι περὶ ὀριστικῆς ἀποσπάσεως αὐτῆς ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ὀριστικῆς ἀπορροφήσεως αὐτῆς ὑπὸ τῆς Βουλγαρίας, καὶ νὰ διαδιδῶσιν ὑπομνήματα περὶ αὐτῆς καὶ νὰ ἐκδίδωσι καὶ ψηφίσματα μάλιστα ὑπὲρ αὐτῆς. Καὶ μόνον οἱ Ἕλληνες κομμουνισταὶ, ἐπωφελοῦμενοι ἰσάσως ἐσωτερικῆς ἀνωμαλίας, προσπαθοῦσι νὰ ἐξορθῶσι τὰ πράγματα εἰς

τὸ ἑπαινον, εἰς τὴν ἀναρχίαν, μὴ διατάσσοντες καὶ πρὸς κακοεργημάτων ἀκόμη χάριν τοῦ σκοποῦ τούτου, ὅπως ἀπέδειξεν ἡ 9ῃ Σεπτεμβρίου τοῦ 1926 καὶ ἡ προχθεσινὴ διαδήλωσις τῶν ἐπαγγελματιῶν. Μὲ τινούτους ὄφεις εἰς τὸ σῶμα τῆς χώρας, πᾶς νὰ ἀδιαφορήσωσιν οἱ ὑπεύθυνοι διὰ τὰς τύχας αὐτῆς, πῶς νὰ μένωσιν ἡσυχοὶ διὰ τὴν περίπτωσιν μιᾶς καθολικῆς κρίσεως; Κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν, ἡ μέχρι τοῦδε ἀδιαφορία τῶν ἀρμοδίων ἀπέναντι τοῦ κομμουνιστικοῦ κινδύνου, τῆς ἐν Ἑλλάδι κομμουνιστικῆς μάφιας, ἡ ποικιλλομένη ἐκαστοτε μόνον δι' ἀκαδημαϊκῶν συζητήσεων καὶ ἐπιθέσεων ἐν τῇ Βουλῇ ἢ διὰ τοῦ Τύπου, εἶνε αὐτόχρημα ἔμμεσος ἐνενοχία. Δὲν ὑπάρχει οὐδεὶς ἄλλος τρόπος ἐξασφαλίσεως τῆς Χώρας καὶ τοῦ ἔθνους ἀπὸ τοῦ κομμουνιστικοῦ κακοῦ, εἰμὴ ἡ νομοθετικὴ ἀπόφασις πάσης δημοσίας ἐκδηλώσεως τοῦ Κομμουνισμοῦ ἐν Ἑλλάδι. Καὶ αἱ ὁργανώσεις του πρέπει νὰ διαλυθῶν, καὶ τὰ ἐντυπία του νὰ παύσων καὶ τὰς τοιμήματά του πρέπει νὰ πατάσωνται ἀμέσως, ἀμειλίκτως καὶ παραδειγματικῶς. Μόνον οὕτω ἐσώθησαν ἀπ' αὐτοῦ ἡ Ἰταλία, ἡ Σερβία καὶ ἡ Βουλγαρία, καὶ ἡ Οἰκουμένη Κυβέρνησις, ἔχουσα ὅλον τὸ λαὸν καὶ ἐθνικὸν κύρος, δύναται ἀποτελεσματικῶς καὶ ὑπὸ τὰς ἐπεφυγμίας τοῦ κόσμου νὰ ἐφαρμόσῃ καὶ ἐν Ἑλλάδι τὴν σωζούσαν ταύτην μέθοδον.

Η ΜΑΝΑ ΤΩΝ ΕΥΖΩΝΩΝ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΘΑΝΑΤΟΝ ΒΑΣΙΛΗΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΝ

Ἐγὼμαι ἡ Μάννα τῶν παιδιῶν
Πῶχουν φτερὰ στὰ πόδια.
Ὁ Βασιλεὺς τὰ διάλεξε
Γιὰ πρωταπαληκάκια.
Γι' αὐτὸ μοῦ κόβουν τὸ ψωμί
Στὴν πείνα νὰ πεθάνω.
Μὰ ἔχω ἀκόμη δύναμι,
Φωτιά στὰ σωθικά μου.
Καὶ μένω πάντ' ἀκλόνητη
Πιστὴ στὸ Βασιλεῖά μου.

* *

Γραμμένα τὰ παρᾶμορφα
Τὰ λένε τὰ βουνά μου.
Καὶ τώρα στὰ λαγκάδια μου,
Σταῖς μάγισσας ραχοῦλας

Παῖξ' ἡ φλογέρα τοῦ βοσκοῦ
Τραγούδια Κατσαντώνη.
Καὶ μιὰ πνοὴ ἀθάνατη
Μέσ' τὴν καρδιά μ' ἀπλώνει.

* *

Στὴ νύχτα, 'στὸ τρικρότιδο,
Χωρὶς ψωμί κ' ἀλάτι
Ἀτρόμητη, περήφανη
Φυλάττω τὸ Παλάτι,
Τὸ θρόνο Σου τὸ Διάφωτο,
'Αετέ μου δοξασμένε.
Κι' ἂν τῶγγραφεν ἡ Μοῦζά μου
Στὴν πείνα νὰ πεθάνω,
Γιὰ Σε τὴν τελευταία μου
Δοξολογία κάνω.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΦΑΡΜΑΚΙΔΗΣ

(Μάρτιος 1917)

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜ. ΓΟΥΝΑΡΗ ΕΚΚΛΗΣΙΣ

Οί αγαπητοί φίλοι καὶ συνδρομηταὶ τῆς «Νέας Ἐποχῆς», γνωρίζομεν καλῶς ὅτι ἔχουσι παισθῇ ἤδη περὶ τῆς χρησιμότητος τοῦ ἀγῶνος, τὸν ὁποῖον διεξήγαγεν αὕτη, δι' ἐλαχίστων μέσων, καὶ εἶνε πλέον ἐνήμεροι τῶν ἀγωνιωδῶν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἡμερῶν, τὰς ὁποίας διήλθεν αὕτη ἐν τῇ προσπαθείᾳ τῆς νὰ περισώσῃ καὶ ἐπεκτείνῃ τὸν ἀγῶνα τοῦτον.

Κατωρθώσαντα ἡ «Νέα Ἐποχή» διὰ τῆς στοργικῆς ἀληθῶς ἐνισχύσεως τῶν φίλων αὐτῆς νὰ εὐρίσκονται ἔτι ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ τοῦ ὁραίου αὐτοῦ ἀγῶνος, δύναται σήμερον νὰ καυχηθῇ, ὅτι ἐνεφάνισε πρὸς τοὺς ὁμοφρόνους κεφαλαιωδέστατον σημεῖον τῆς δράσεως αὐτῆς, ἥτοι τὸν Πρώτον Τόμον τῆς «Πολιτικῆς Ἱστορίας τοῦ Δημητρίου Γούναρη».

Διὰ τὸ μνημειώδες τοῦτο ὑπὸ ἐποψὴν περιεχομένου ἔργον, νομίζομεν ὅτι ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ ἐπικαλεσθώμεν, ἐξαιρετικῶς σήμερον, τὴν ἐνθερμον καὶ ἐνθουσιαστικὴν ἐνίσχυσιν τῶν φίλων καὶ συνδρομητῶν τῆς «Νέας Ἐποχῆς» ἔχει μόνον ὅπως ἀντιμετωπισθῶσιν αὐτὸς μετὰ ἀληθῶς δι' αὐτὸ δαπάναι, ἀλλὰ καὶ ὅπως κυκλοφορήσῃ ὅσον τὸ δυνατόν εὐρύτερον ἀνά τὸ Πανελλήνιον, διακινῶν τὴν Ἱερὰν Μνήμην τοῦ Μεγάλου ἀνδρός.

Ἡ «Νέα Ἐποχή», ἐκδίδουσα τὴν Ἱστορίαν Γούναρη, ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ἐκδοσιν ταύτην ὡς εἰς τὸ μεγαλύτερον μέσον ἰδεολογικῆς καὶ ἱστορικῆς ἐνισχύσεως τοῦ πολιτικοῦ αὐτῆς ἀγῶνος, ὅστις

εἶνε καὶ ἀγὼν τῶν φίλων καὶ συνδρομητῶν αὐτῆς, ἀγὼν ὅλου τοῦ ἀκραίφονος ἀντιβενιζελικοῦ κόσμου.

Τὴν σκοπιμότητα ταύτην τῆς «Ν. Ἐποχῆς» ἐμπιστευόμεθα ἤδη ἐξ ὀλοκλήρου πρὸς τοὺς ἀπ' ἀρχῆς ὑποστηρίξαντας αὐτὴν ἐν τῇ πλήρει ἀκανθῶν πορείᾳ τῆς. Οὐδὲν ἄς θεωρήσωσιν ἤδη ὡς ἰδιαίτερον κατῆκον αὐτῶν νὰ συντελέσωσιν, ὥστε νὰ μὴ μείνῃ οὐδεὶς ἐκ τῶν ὁμοφρόνων ἀνεφοδιάστος ἀπὸ τῶν ἐκδοθέντων πρώτων τόμων τῆς «Ἱστορίας τοῦ Δ. Γούναρη», ἵνα ἐνδυνάμωθῃ οὕτω ἡ ἐκδοσις τοῦ δευτέρου καὶ τελευταίου Τόμου.

Ἄς ἔχωσιν ὑπ' ὄψιν οἱ αγαπητοί φίλοι καὶ συνδρομηταὶ τῆς «Ν. Ἐποχῆς», ὅτι ἀπὸ αὐτοῦ καὶ μόνον ἐξαρτᾶται ἡ εὐρυτάτη διάδοσις τοῦ βιβλίου.

Ἐάν ἡ «Νέα Ἐποχή» δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὸν ἰδεολογικὸν ζῆλον καὶ τὴν πολιτικὴν πίστιν τῶν τιμωσάντων αὐτὴν διὰ τῆς μέχρι τοῦδε ἐνισχύσεως τοῦ ἀγῶνος τῆς καὶ ἂν δὲν ἦτο βεβαία ὅτι ἕκαστος ἐξ αὐτῶν θ' ἀνεδεικνύετο διαπρύσιος καὶ ἐθνικῆς σκοπιμότητος τοῦ βιβλίου, οὐδέποτε βεβαίως θὰ διεκινῶν, οὐδέποτε βεβαίως θὰ διεκινῶν τὴν ἐκδοσιν αὐτοῦ, ἡ ὁριθεύσα τοῦ ὁποίου τιμὴ μόλις δύναται ν' ἀντιμετωπίσῃ τὰς δι' αὐτὸ δαπάναι. Ἰσπελογίσσαμεν ἐπὶ τῆς διαθέσεως ὠρισμένου ἀριθμοῦ ἀντιτύπων, καὶ οὐδὲν πλέον, καὶ τὰ ἀντίτυπα ταῦτα εἶνε ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ διατεθῶσι πάντα ἀνεξαιρέτως.

Η «ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ»

ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΣΩΤΗΡΙΑΔΟΥ

ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ ΠΕ ΡΑΙΩΣ - ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΕΝ ΤΩ ΣΤΡΑΤΟΔΙΚΕΙΩ ΤΟΥ Δ. ΓΟΥΝΑΡΗ

ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΔΡΑΜΑΤΙΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ
ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΟΥΝΑΡΗ
Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΕΙΣ ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟΝ ΤΕΥΧΟΣ

πον, οὐδὲ πολιτικῶς συμφέρον νὰ συνδυασθῇ τὸ ζήτημα τοῦ Θρόνου. Ἐχὼ τὴν ἀντίληψιν ὅτι τὰ κατὰ τὰς ἐκλογὰς λυτέα ὑπὸ τοῦ λαοῦ ζητήματα εἶνε ἀπολύτως διαφορὸν φύσεως ἀπὸ τὸ ζήτημα τοῦ Θρόνου. Θεωρῶ πρόδηλον ὅτι τὸ ἔργον ὃ ἔχει νὰ ἐπιτελέσῃ ὁ λαὸς εἰς λύσιν τῶν πρώτων εἶνε κατὰ φύσιν ἀπολύτως διαφορὸν τοῦ ἔργου ὃ ἔχει νὰ ἐπιτελέσῃ δταν καλῆται νὰ ρυθμίσῃ τὸ ζήτημα τοῦ Θρόνου. Καὶ νομίζω ἀδύνατον τὸν συνδυασμὸν τῶν δύο αὐτῶν ζητημάτων ἐν ἐνιαίῳ ἐρωτήματι. Ἐὰν εἰλικρινῶς θέλωμεν νὰ ἐξαρθήσωμεν τὴν λύσιν αὐτῶν ἐκ τῆς λαϊκῆς ἐτυμηγορίας, εἴμεθα ἡναγκασμένοι νὰ τὰ χωρίσωμεν. Διὰ τῶν ἐκλογῶν θ' ἀποφανθῇ ὁ λαὸς περὶ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν καὶ τῆς πολιτείας αὐτῶν. Περὶ τοῦ Θρόνου δέον ν' ἀποφανθῇ ἀμέσως μετὰ τὰς ἐκλογὰς, ἀπ' εὐθείας ἐρωτώμενος δι' εἰδικοῦ, αὐτοτελοῦς καὶ ἀπλοῦ ἐρωτήματος. Ἀναγκαίως, ἂν θέλωμεν εἰλικρινῶς νὰ θεμελιώσωμεν τὸν Θρόνον ἐπὶ τοῦ μόνου ἀδιασείστου θεμελίου, τῆς Λαϊκῆς θελήσεως, θὰ καταφύγωμεν εἰς τὸ δημοψήφισμα.

Ἡ στοιχειωδεστέρα πολιτικὴ ἀντίληψις ἐπιβάλλει ὅπως ἡ ρύθμισις τοῦ ζητήματος τοῦ Θρόνου γένηται ἐξὼ πάσης κοιμητικῆς διαπάλης. Ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ἡ Λαϊκὴ θέλησις θὰ θέσῃ ἐπὶ τοῦ Θρόνου εἶνε ἀναγκαῖον νὰ ἦ Βασιλεὺς οὐχὶ ἐνὸς κόμματος, ἀλλὰ πάντων τῶν Ἑλλήνων. Ὁ Λαὸς ἐκφράζων τὴν περὶ Βασιλείας ἀπόφασιν τὸν δὲν θὰ ἐνεργήσῃ κατὰ τὰς ἐν τῇ Χώρα κομματικὰς συγκροτήσεις. Καὶ οἱ ὑπερψηφίσαντες καὶ οἱ καταψηφίσαντες τὸν ὑπὸ τῆς πλειοψηφίας ἀναγνωρισθέντα Βασιλέα, πάντες ἀδιακρίτως μετὰ τὴν ἐκλογὴν θὰ ἀναγνωρίσωσιν ἑαυτοὺς ἐξ ἴσου πιστοὺς ἐπηκόους τοῦ ἐκλεγέντος. Ὁ δὲ ἐκλεγείς θὰ αἰσθανθῇ πάντας τοὺς Ἕλληνας, ἀνεξαρτήτως τῆς ψήφου, ἥν κατὰ τὴν ἐκλογὴν ἔδωσαν, συμπαγεῖς καὶ ἀδιασπάστους, ἀποτελοῦντας τὸ θεμελίον καὶ τὸ ἔρεισμα τοῦ Θρόνου, ἐφ' οὗ ἡ πλειοψηφία ἀνεβίβασεν αὐτόν.

Ἀναμένω δήλωσιν σαφῇ τοῦ κ. Βενιζέλου περὶ τοῦτου. Φρονῶ ὅτι θ' ἀναγκασθῇ νὰ δεχθῇ τὸ δημοψήφισμα, ἀφοῦ καὶ ὁ ὑποψήφιος τὸν διὰ τὸν Ἑλληνικὸν Θρόνον Βασιλόπαις Παῦλος ζητεῖ τοῦτο. Ἡ θὰ ἀποσύρῃ τὴν ὑποψηφιότητα αὐτοῦ ὁ κ. Βενιζέλος διότι ὁ βασιλόπαις ἐζήτησε τὸ χρεῖμα τῆς Λαϊκῆς θελήσεως; Καὶ ἐπὶ τοῦτου ἐκταῖον θὰ ἦτο ν' ἀπαντήσῃ ὁ κ. Βενιζέλος.

Εἶνε ἀπαραίτητα ταῦτα ὡς προκαταρκτικὰ τοῦ διεξαχθεσομένου ἀγῶνος. Καὶ νομίζω ὅτι δικαιῶμαι νὰ δηλώσω τὴν θέσιν τοῦ κόμματος, οὗ ἔχω τὴν τιμὴν νὰ προΐσταμαι ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ, πρὸ τῆς ἀπαντήσεως τοῦ κ. Βενιζέλου. Ἡμπορεῖ ὁ κ. Βενιζέλος νὰ μὲ κατηγορῇ ὡς ἀποφεύγοντα τὰς ἐθύναι, καὶ ν' ἀνατρέχῃ μάλιστα εἰς τὸ παρελθὸν πρὸς στήριξιν τῆς κατηγορίας. Θεωρῶ ἄκαιρον τοιαύτην περαιτέρω συζήτησιν. Ἐπιφυλαττόμενος δὲ νὰ προκαλέσω ταύτην ἐν καιρῷ, ἀρκοῦμαι, ἤδη ὡς πρὸς μὲν τὸ παρελθὸν νὰ χαρακτηρίσω τὴν κατηγορίαν ταύτην συγκοφαντικὴν κατὰ δὲ τὸ ἐνεστώδες, δηλῶ ὅτι θὰ κατέλθω εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ θὰ εἰσηγηθῶ εἰς τὸν λαὸν τὴν γνώμην τὴν κατ' ἐμὲ ὀρθοτέραν. Ἀλλ' ἔχω καθήκον ν' ἀξιῶσω ὅπως ὁ ἀγὼν διεξαχθῇ ὑπὸ ὁρους ἀποκλείοντος πᾶσαν σύγχυσιν τῆς Λαϊκῆς θελήσεως, διὰ συνδυασμοῦ τοῦ σχετικοῦ ἐρωτήματος μὲ ἄλλα. Πᾶσα πρὸ τῆς ἐξασφαλίσεως ταύτης ἀποδοχὴ κατάρξεως τοῦ ἀγῶνος θὰ ἦτο κεφαλαιώδες σφάλμα. Διότι θὰ ἐκάλυπτε καὶ θὰ παρεκώλυε τὸν ἀπαραίτητον προκαταρκτικὸν ἀγῶνα πρὸς κατάντησιν τῆς ἐξασφαλίσεως ταύτης. Ἄς εἶνε βέβαιος ὁ κ. Βενιζέλος ὅτι, ὅσας καὶ ἂν κάμῃ προκλήσεις, δὲν θὰ μὲ ἀγάγῃ εἰς τὸ σφάλμα τοῦτο. Θέλει εἰλικρινῶς νὰ παλαίσωμεν ἐνώπιον τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἕκαστος ὑπὲρ τῆς γνώμης τὸν ἐπὶ τοῦ ἐπιμάχου ζητήματος τοῦ Ἑλληνικοῦ Θρόνου; Ἄς ἀφήσῃ κατὰ

Η πολιτικὴ Ἱστορία τοῦ Δημητρίου Π. Γούναρη

μέρος τὰ σοφίσματα καὶ τὰ τεχνάσματα. Ὡς δεχθῇ τὴν διὰ δημοψηφίσματος Λαϊκὴν ἐτυμηγορίαν».

Ἀπάντησις τοῦ κ. Ἑλ. Βενιζέλου.

Εἰς τὰς ἀνωτέρω δηλώσεις τοῦ Γούναρη ὁ κ. Ἑλ. Βενιζέλος προέβη διὰ τοῦ Γραφείου τοῦ Τύπου εἰς τὰς κάτωθι ἀπαντητικὰς ἀνακοινώσεις του.

«Ὁ Ἀρχηγὸς τῶν Ἐθνικοφρόνων μοῦ ἀποδίδει μίαν «διαστροφὴν» τῶν λόγων του, ἰσχυριζόμενος, ὅτι οὐδέποτε ὑπεστήριξεν, ὅτι οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες δὲν πρέπει νὰ «εἰσηγῶνται τὴν γνώμην των εἰς τὸν Λαόν». Καὶ ἐν τούτοις εἰς τὴν πρώτην ἀπάντησίν μου εἶχα παραθέσει ἐντὸς εἰσαγωγικῶν τὸ σχετικὸν μέρος τῶν δηλώσεών του. Τοῦτ' αὐτὸ πρῶτον καὶ σήμερον. Ἐγραφε λοιπὸν ὁ Ἀρχηγὸς τῶν Ἐθνικοφρόνων εἰς τὰς πρώτας ἀνακοινώσεις του:

«Προσποιεῖται (ὁ κ. Βενιζέλος) ὅτι μὲ ἐλέγχει ὡς κηρύττοντα, ὅτι δέον νὰ ἐπικρατήσῃ ἡ λαϊκὴ θέλησις, καὶ μὴ ἀναλαμβάνοντα τὴν καθοδήγησιν τῆς λαϊκῆς θελήσεως. Καὶ ὅμως γνωρίζει πολὺ καλὰ ὅτι τὸ ἐπ' ἐμοῦ κηρυττόμενον εἶνε τὸ θεμελιῶδες δόγμα παντὸς πολιτειακοῦ καθεστῶτος ἀξίου τῆς σημερινῆς ἐποχῆς. Τόσον θεμελιῶδες καὶ τόσον συμφυὲς πρὸς αὐτό, ὥστε ἡ κήρυξις αὐτοῦ θὰ ᾔτο περιττολογία ἐν οἰαδήποτε ἄλλῃ Χώρᾳ».

Ἡ δημοσία γνώμη θὰ κρίνῃ ἂν διέστρεψα τοὺς λόγους τοῦ κ. Γούναρη, ἢ ἂν οὗτος συναισθανόμενος ἤδη τὴν πολιτικὴν ἐκπτώσιν εἰς ἣν τὸν ἔφερεν ἡ διατύπωσις τοιαύτης γνώμης, παλινωδῇ χωρὶς νὰ ἔχη τὸ ἀνδρικὸν θάρρος νὰ ὁμολογῇ τὴν παλινωδίαν.

Ὁ κ. Γούναρης φαίνεται ὑποστὰς εὐχάριστον ἐκπληξιν, διότι μανθάνει, ὅτι ἀποδέχομαι ἄνευ περιορισμοῦ ὡς κυρίαρχον τὴν λαϊκὴν θέλησιν ἐν παντὶ ζητήματι καὶ συνεπῶς καὶ ἐν τῷ ζητήματι τοῦ Ἑλληνικοῦ Θρόνου. Καὶ τὴν ἐκπληξίν του δὲν δύναμαι παρὰ νὰ ἐξηγήσω ἐκ τοῦ ὅτι ἐπίστευσεν εἰς ὅσα οἱ φίλοι του τὸν ἐπληροφόρησαν κατὰ τὴν ἀπουσίαν του περὶ τῶν διαθέσεών μου. Διὰ νὰ τὸν καθησυχάσω ἐπομένως καθ' ὁλοκληρίαν τὸν πληροφοροῦν ὅτι ὄχι μόνον εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ περὶ τῆς ρυθμίσεως τοῦ Βασιλικοῦ ζητήματος θὰ ὑποταχθῶ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν γενικωτέραν ἀπόφασίν του περὶ τοῦ κυβερνητικοῦ ζητήματος θὰ ὑποβληθῶ εὐλαβῶς, καὶ ὅτι οὔτε δυνατὸν ἦτο νὰ σκεφθῶ πρὸς στιγμὴν ἄν ἄλλως. Ἐὰν αἱ περιστάσεις μὲ ἔφεραν νὰ ἐξεγερθῶ κατὰ τοῦ πρίγκιπος Γεωργίου ἐν Κρήτῃ καὶ κατὰ τοῦ ἐκπτώτου Βασιλέως ἐν Ἑλλάδι, τοῦτο ἐγένετο, διότι εἶχον τὴν συναίσθησιν ὅτι ἐξεγείρομαι ἐναντίον δεσποτῶν, ἀλλ' οὐδέποτε ἐσκέφθην νὰ ἐγερθῶ κατὰ τοῦ Λαοῦ, ἐφ' οὗ πάντοτε στηριζόμενος διεξήγαγον νικηφόρως τοὺς ἀγῶνας ἐκείνους.

Ἵσως θὰ καθησυχάσω ἀκόμη περισσότερον τὸν κ. Γούναρη, διαβεβαιῶν αὐτόν, ὅτι, ἂν τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐπικειμένων ἐκλογῶν εἶνε δυσμενὲς πρὸς με, δὲν θὰ θεωρήσω καθήκον μου νὰ ὑποταχθῶ ἀπλῶς εἰς τὴν λαϊκὴν ἐτυμηγορίαν, ἀλλὰ καὶ συνάγων τὰ λογικὰ συμπεράσματα τῆς ἐτυμηγορίας ταύτης, θὰ κατέλιπον ὁριστικῶς τὴν πολιτικὴν σκηνὴν καὶ θὰ ἀπεσυρόμην εἰς μακρυνήν τινα γωνίαν, ὅπως διαγάγω τὸ ὑπόλοιπον τοῦ βίου μου.

Τῷ ὄντι, ἐὰν μετὰ τὰ ἀποτελέσματα τῆς πολιτικῆς μου, δι' ὧν τὰ ὄρια τῆς Ἑλλάδος ἐξετάθησαν μέχρι τῆς Προποντίδος καὶ τῆς Μαύρης Θαλάσσης καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Μ. Ἀσίας, ὁ Λαὸς μὲ ἀποδοκίμαζε, τοῦτο θὰ ἐσήμαινεν ὅτι, ἐπιμείνας εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς πολιτικῆς μου, δὲν ἐξεπροσώπησα τὰ αἰσθήματά του, καὶ ἡ κατ' ἐμοῦ ἀποδοκιμασία του, χωρὶς νὰ σημάνῃ ὅτι δὲν ἐπιδοκιμάζει καὶ δὲν χειροκροτεῖ τὸ ἔργον τῆς μεγεθύνσεως

τῆς Ἑλλάδος, θὰ ἐσήμαινεν ὅμως, ἐν πάσῃ περιπτώσει, ὅτι ἀποδοκιμάζει τὴν ἐργάτην καὶ τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ τόσον σφοδρῶς, ὥστε νὰ μὴ τοῦ συγχωρῇ οὐδὲ τὰς μεγάλας ἐπιτυχίας του.

Μὲ τοιαύτην ἐτυμηγορίαν θὰ ἀναγνωρίσουν πάντες ὅτι, λαμβανομένης ὑπ' ὅψιν καὶ τῆς ἡλικίας μου, δὲν μοι ὑπολείπεται παρὰ νὰ ἀποσυρθῶ τῆς πολιτικῆς. Τοῦτο πρῶτον, θὰ ἐσωζα ἐν τῷ κοινῷ συμφέροντι καὶ τὴν περὶ τῆς χρηστότητος ἑνὸς τῶν πολιτικῶν τῆς Ἑλλάδος ἀγαθὴν ἐπόληψιν τῶν ξένων, ἀφοῦ τὰς ἀμφιβολίας τῶν μεθ' ὧν διεπραγματεύθην τὰς Συνθήκας τοῦ Νεῖγν καὶ τῶν Σεβρῶν, μήπως ἡ καθιερούμενη δι' αὐτῶν μεγέθυνσις τῆς Ἑλλάδος ἀποβῇ τελικῶς διὰ τῆς ἐπανόδου τοῦ ἐκπτώτου Βασιλέως εἰς ὠφέλειαν τῆς Γερμανικῆς πολιτικῆς, διέλυσά μόνον διὰ τῆς ἐν καλλίστῃ πίστει βεβαιώσεως, ὅτι τοιαύτη περιπέτεια ἦτο ἀπολύτως ἀποκεκλεισμένη.

Ἐὰν δὲ ἤθελεν ἀποδειχθῇ, ὅτι ἐπλανήθην βεβαιώσας τοῦτο, μόνον διὰ τῆς ἐγκαταλείψεως τοῦ πολιτικοῦ μου σταδίου δύναμαι νὰ ἐξαγοράσω ἠθικῶς τὴν πλάνην μου. Ἀλλὰ μετὰ τὰς ἐξηγήσεις ταύτας, ὀφείλω νὰ δηλώσω ὅτι ἀποκρούω καθ' ὁλοκληρίαν τὴν προσπάθειαν τοῦ κ. Γούναρη, ὅπως διαχωρίσῃ τὸ Βασιλικὸν ζήτημα ἀπὸ τοῦ ὅλον ζήτημα τῆς κατὰ τὸν πόλεμον πολιτείας τῶν διαφόρων πολιτικῶν παραγόντων, ὅπερ τίθεται ἐνώπιον τοῦ Λαοῦ διὰ τῶν ἐκλογῶν.

Ἐὰν ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἐθνικοφρόνων ζητῇ νὰ παρέλθῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ πικρὸν ποτήριον, ὅπερ τοῦ προσφέρω, ἀξιῶν νὰ ἐκφράσῃ γνώμην ἐπὶ τοῦ Βασιλικοῦ ζητήματος, εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ ἐπιμένω εἰς τὴν προσφορὰν μου.

Δὲν δύναται ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ἀντιδράσεως ν' ἀρνηθῇ, ὅπως ἐκφράσῃ γνώμην ἐπὶ τοῦ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Βασιλέως Ἀλεξάνδρου ἐγερθέντος ζητήματος, ἀφοῦ τοῦτο ἠγέρθη πρὸ τῶν ἐκλογῶν, καὶ ἀφοῦ ἄλλως τε, ἂν τὸ ζήτημα τοῦτο τίθεται ἀπροσδοκῆτως διὰ τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων, δὲν εἶνε τόσον ἀπροσδόκητον διὰ τὴν Ἀντίδρασιν, ἢ ὅποια τὸν Βασιλέα Ἀλέξανδρον δὲν ἐθεώρησεν ὡς νόμιμον Βασιλέα, ἔχουσα διαρκῶς ἐστραμμένα τὰ βλέμματα πρὸς τὸν Ἐκπτώτον.

Ὁ κ. Γούναρης προτείνει νὰ διεξαχθοῦν μὲν αἱ ἐκλογαί, ὡς λυθοῦν τὰ λοιπὰ ζητήματα, αὐτὰ χωρίζουν τὸν πολιτικὸν κόσμον τῆς Ἑλλάδος, νὰ ἐπιφυλαχθῇ δὲ τὸ κυριώτερον τούτων, τὸ Βασιλικόν, ὅπως ἀποτελέσῃ τὸ ἀντικείμενον ἰδίου καὶ μεταγενεστέρου ἐκλογικοῦ ἀγῶνος.

Ἐὰν βέβαια σκοπὸς ἡμῶν ἦτο νὰ διαωνίσωμεν τὴν πολιτικὴν ἀβεβαιότητα, καλλίτερον μέσον δὲν θὰ ὑπῆρχε ἀπὸ τὴν ἀποδοχὴν τῆς γνώμης τῆς Ἀντιδράσεως. Ἀλλ' ἡ χώρα ἔχει ὑπέρτατον συμφέρον νὰ ρυθμίσῃ τὸ ταχύτερον τὰ ἐσωτερικὰ τῆς τοῦλάχιστον ζητήματα, διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἀπερισπάστως καὶ τὰ ἐξωτερικά, ὡς καὶ τὴν ὁργάνωσιν τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος.

Οὐδὲ ὑποστηρίζεται βέβαια σοβαρῶς, ὅτι «τὰ κατὰ τὰς ἐκλογὰς λυτέα ὑπὸ τοῦ Λαοῦ ζητήματα εἶνε ἀπολύτως διαφόρου φύσεως ἀπὸ τὸ ζήτημα τοῦ Θρόνου». Τοῦναντίον, τὸ κύριον ζήτημα, ὅπερ διὰ τῶν ἐκλογῶν προβάλλεται ἐνώπιον τοῦ Λαοῦ πρὸς λύσιν, εἶνε τοῦτο. Ἐδικαιοῦτο ὁ πρόην Βασιλεὺς καὶ μετὰ τὴν λαϊκὴν ἐτυμηγορίαν τῆς 31 Μαΐου 1915 νὰ προβῇ εἰς δευτέραν διάλυσιν τῆς Βουλῆς, διὰ νὰ ἐπιβάλῃ, λόγῳ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀποκλειστικῆς εὐθύνης του, τὴν προσωπικὴν του πολιτικὴν, δι' ἧς ὠθεῖτο ἡ Ἑλλὰς εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἡττηθέντων, καὶ συνεπῶς τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων, ἀνταχθὲν κατὰ τῆς πολιτικῆς ταύτης, ἐξεπροσώπησε τὴν γνώμην τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

ἢ ἐνήργησεν ἀπλῶς ὑπὸ τὴν πίεσιν ἑνὸς τυράννου, οἷος καταγγέλλομαι ὅτι εἶμαι ἐγώ ; Ἰδοὺ τὸ ζήτημα.

Ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ κ. Γούναρη ὅτι «διὰ τῶν ἐκλογῶν θὰ ἀποφανθῇ ὁ λαὸς περὶ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν καὶ τῆς πολιτείας αὐτῶν» ἡγεῖ ὡς πικρὰ εἰρωνεία. Ὅταν ὁ κ. Γούναρης δημοσίᾳ ὑπεστήριξε κατὰ τὸ 1915, ὅτι ἀκολουθεῖ «τὴν πολιτικὴν τοῦ Βασιλέως», ἐπρεπε νὰ ἀντιλαμβάνεται ὅτι ἂν ἡ πολιτικὴ αὕτη ἀπειτύγχανεν ἡ ἀποτυχία θὰ συνεπήγετο καὶ πολιτικὰς εὐθύνas διὰ τὸν εἰσηγηθέντα καὶ ἐπιβαλόντα αὐτὴν Μονάρχην, ἀφοῦ οὗτος διὰ τῆς πολιτικῆς ἀνανδρίας τῶν συμβούλων του ἔμενεν ἀκάλυπτος.

Ἐπειτα ἡ πρότασις τοῦ Ἀρχηγοῦ τῶν Ἐθνικοφρόνων ἔχει ἄλλο οὐσιωδέστατον μειονέκτημα, ὅτι ἀντίκειται εἰς τὸ Πολίτευμα ἡμῶν. Τὸ Σύνταγμα ἀρρίζει πῶς γίνεται ἡ ἐκλογὴ Βασιλέως.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 52, ὁσάκις παραστῇ τοιαύτη περίστασις «ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν πολιτῶν» ἰσάριθμοι τῶν βουλευτῶν ἀντιπρόσωποι, οἵτινες εἰς ἑνὴν μετὰ τῆς Βουλῆς συνεργούμενοι ἐκλέγουσι τὸν Βασιλέα διὰ τῆς πλειοψηφίας τῶν δύο τρίτων τοῦ ὅλου, διὰ φανερὰς ψηφοφορίας.

Ὡς βλέπει ὁ κ. Γούναρης, τὸ πολίτευμα ἡμῶν ὄχι μόνον ἀποκρούει τὴν διὰ δημοψηφίσματος ἐκλογὴν Βασιλέως, ἀλλὰ καὶ φανεράν ψηφοφορίαν ἐπιβάλλει, μὴ δυναμένην νὰ συμβιβασθῇ μετὰ τὴν κάλπην, ὅποιαν προτίθεται νὰ ἐκθέσῃ ὑπὲρ τοῦ Ἐκπιώτου Βασιλέως. Ἐπὶ πλέον δὲ τὸ Σύνταγμα σοφῶς προέβλεπεν, ὅτι, καὶ περὶ νέου Βασιλέως προκειμένου, δὲν δύναται ἀπλῇ πλειοψηφίᾳ νὰ ἐπιβάλῃ ἀπολύτως τὰς γνώμας τῆς, ἐκτὸς ἂν ἡ μειοψηφία εἴνε πολὺ ἀσθενής. Ἐν δὲ τοιαύτῃ εἴνε ἡ διάταξις τοῦ Συντάγματος προκειμένου περὶ ἐκλογῆς νέου Βασιλέως μὴ ἔχοντος ἀντιπαθείας ἐν τῷ τόπῳ, φαντάζεται ὁ Ἀρχηγὸς τῶν Ἐθνικοφρόνων, ὅτι ὁ Ἐκπιωτός Βασιλεὺς, ὅστις, βοηθοῦσης τῆς πολιτικῆς ἀνανδρίας τῶν ἀντιπάλων μας, κατέστη οὐσιαστικῶς ἀρχηγὸς καὶ ἀντίπαλος ἑνὸς ἄλλου μεγάλου κόμματος, δύναται νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν Θρόνον δι' ἀπλῆς πλειοψηφίας ;

Πιστεύει πράγματι, ὅτι οὕτως ἡ ρύθμισις τοῦ ζητήματος τοῦ Θρόνου θὰ ἐγίνετο ἔξω πάσης κομματικῆς διαπάλης, ὡς δογματίζει, καὶ ὅτι ὁ οὕτω τεθησόμενος ἐπὶ τοῦ Θρόνου θὰ εἴναι Βασιλεὺς οὐχὶ ἑνὸς κόμματος, ἀλλὰ πάντων τῶν Ἑλλήνων.

Ὡς ἀρχηγὸς δὲ τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων δηλῶ, ὅτι πρὸ τοῦ Λαοῦ θέτομεν τὸ ζήτημα, ὅπερ ἐμφανίζει ὁ θάνατος τοῦ Βασιλέως Ἀλεξάνδρου, καὶ δηλῶ, ὅτι, κατὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων, ὁ ἀποθανὼν Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ὑπῆρξε νόμιμος Βασιλεὺς, κληθεὶς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πατρὸς του νὰ ὁμώσῃ τὸν ὅρκον τοῦ Βασιλέως καὶ νὰ ἀναλάβῃ τὰ βασιλικά καθήκοντα, καὶ συνεπῶς κληρονόμος αὐτοῦ εἰς τὸν Θρόνον εἶναι ὁ νεώτερος ἀδελφὸς του.

Δηλῶ ἀκόμη ὅτι, καθὼς πιστεύω ἀκραδάντως, ἐνδεχόμενη ἐπ' ἀνόδου τοῦ ἐκπιώτου Βασιλέως θὰ ἀπετέλει τὸ σύνθημα ὀξυτάτων ἐμφυλίων παραγμῶν, καὶ στεροῦσα τὴν Ἑλλάδα τῶν φίλων καὶ συμμάχων τῆς, θὰ τὴν ὠδήγῃ ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου εἰς ἐξωτερικὰς καταστροφάς. Ἐπομένως οἱ ψηφίζοντες ὑπὲρ τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων πρέπει νὰ γνωρίζουν ὅτι ἡ ψήφος τῶν ἔχει καὶ ταύτην τὴν ἔννοιαν, ὅτι εἰς τὸν Θρόνον δὲν δύναται νὰ ἐπανέλθῃ ὁ ἐκπιωτός Βασιλεὺς.

Μετὰ τὰς δηλώσεις ταύτας ἐλπίζω νὰ ἀναγνωρίσῃ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀρχηγὸς τῶν Ἐθνικοφρόνων ὅτι, ἂν ὁ Λαὸς διὰ τῶν ἐπικειμένων ἐκλογῶν ἐκδηλώσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην του πρὸς τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων, ἡ ψήφος του θὰ εἴνε σαφῆς ἐντυμηγορία, ὅτι δὲν ἐγκρίνει τὰς διεκδικήσεις τοῦ ἐκπιώτου ἐπὶ τοῦ Θρόνου.

Ἐὰν ὁ Λαὸς παραίτῃ διὰ τῶν ἐκλογῶν τὴν ἐμπιστοσύνην του εἰς τὸν Ἀρχηγὸν τῶν Ἐθνικοφρόνων, θὰ ἐδίδοτο τότε εἰς τοῦτον ἡ εὐκαιρία νὰ ἐκθέσῃ κάλπην ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου, ἐάν, ἐννοεῖται, καὶ μετὰ τὴν δῆλωσιν, ὅτι οὐχὶ μόνον δὲν θὰ προσκρούσῃ εἰς ἀντίδρασιν μου, ἀλλὰ θὰ μὲ εὖρη ἀποσυρμένον εἰς μακρυνὴν τινα γωνίαν, αἰσθάνεται τοὺς ὤμους του ἀρκοῦντως ἰσχυροὺς διὰ νὰ ἀναλάβῃ τὴν εὐθύνην τοιοῦτου κατὰ τῆς Πατρίδος ἐγκλήματος.

Τελευταία ἀπάντησις τοῦ Γούναρη.

Εἰς τὰς τοιαύτας ἀνακρινάσεις τοῦ κ. Ἐλ. Βενιζέλου ὁ Δημ. Γούναρης προσέβη τὴν 22αν Ὀκτωβρίου εἰς τὰς κάτωθι διὰ τοῦ τύπου ἐγγράφους δηλώσεις του, αἵτινες ἔθεσαν τέρμα πλέον εἰς τὴν πολιτικὴν ταύτην μονομαχίαν Γούναρη—Βενιζέλου, τελευταίου τούτου μὴ θεωρήσαντος, ὅτι εἶχε ν' ἀπαντήσῃ τι εἰς αὐτάς :

«Ὁ κ. Βενιζέλος ἀπήντησε χθὲς εἰς τὰς προχθεσινὰς δηλώσεις μου. Δι' αὐτῶν τῷ ἔθετον δύο ἐρωτήματα : τὸ πρῶτον ἦτο, «δέχεται τὸ δημοψήφισμα» ; τὸ δευτέρον ἦτο «ἐξακολουθεῖ ἔχων ὑποψήφιόν του διὰ τὸν Ἑλληνικὸν Θρόνον τὸν Βασιλόπαυδα Παῦλον», ἢ διότι ἐζήτησα δημοψήφισμα τὸν καθήρσε τῆς Βασιλείας ἢ τῆς ὑποψηφιότητος ; Διότι καθεὶς δὲν γνωρίζει, βεβαίως δὲ οὔτε ὁ κ. Βενιζέλος ὁ ἴδιος, ἂν διὰ τὸν κ. Βενιζέλον ὁ Βασιλόπαις Παῦλος εἴνε Βασιλεὺς ἢ ἀπλοῦς ὑποψήφιος. Ὁ κ. Βενιζέλος ἐν τῇ ἀπαντήσει συμφύρει ἀνηλεῶς σωρεῖαν πραγμάτων οὐδεμίαν ἔχοντων σχέσιν πρὸς τὰ ἐρωτήματά μου. Ἀλλὰ παρ' ὅλην τὴν πολυσχιδῆ μακρογορίαν ἢ μᾶλλον χάρις εἰς αὐτὴν κατορθώνει νὰ ἀπαντήσῃ μόνον εἰς τὸ πρῶτον ἐρώτημά μου ὄχι ὅμως καὶ εἰς τὸ δευτέρον. Τῷ ἀπαντῶ εἰς ὅσα λέγει σχετικὰ πρὸς τὸ ἐπίμαχον ζήτημα. Παρατρέχω ὅλα τὰ ἄλλα. Καὶ πρὸ πάντων παρατρέχω ὅλους τοὺς πονηροὺς ἐπαιτηγμούς του, δι' ὧν προσπαθεῖ νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ ἀναγνώστου ὅσας ἀπὸ τετρατίας ἐκτοξεύει ἀβασίμους κατηγορίας κατὰ πάντων τῶν ἀντιτιθεμένων πρὸς αὐτόν. Ἡ συζήτησις περὶ αὐτῶν θὰ ἐκάλυπτε τὴν συζήτησιν περὶ τοῦ ζητήματος τοῦ Θρόνου, τὸ ὅποιον ἀπασχολεῖ ἡμᾶς καὶ τὸν Ἑλληνικὸν λαόν. Γνωρίζω, ὅτι τοῦτο θὰ ἦτο εὐχάριστον εἰς τὸν κ. Βενιζέλον. Λυποῦμαι ὅτι δὲν ἤμπορῶ νὰ τῷ παράσχω τὴν εὐχαρίστησιν αὐτήν. Εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ περιορίσω τὴν συζήτησιν εἰς τὸ ἐπίμαχον μόνον ζήτημα, τὸ ζήτημα τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς πρέπει νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν γνώμην του περὶ τοῦ τίνα ἐννοεῖ καὶ θέλει νὰ ἔχῃ Βασιλέα. Εἴνε ὑπέρστης σοβαρότητος τὸ ζήτημα τοῦτο. Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ καταστήσωμεν αὐτὸ ἐπεισόδιον παρεμπίπτον ἐν ἄλλῃ γενικῇ συγκεχυμένῃ περὶ πάντων τῶν πραγμάτων, συζητήσει, ὡς θὰ ἐπεθύμει ὁ κ. Βενιζέλος. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι δὲν εἶμαι ἔτοιμος νὰ συζητήσω μετὰ τὸν κ. Βενιζέλον περὶ ὅλων ὅσα ἐν τῇ ἀπαντήσει του ἀναμειγνύει. Ἀποκρούω μόνον τὴν σύγχυσιν αὐτῶν μετὰ τὸ ἤδη συζητούμενον ζήτημα τοῦ Θρόνου. Καὶ ἐντὸς τῶν ὁρίων τούτων ἐπιτοπίζω τὴν συζήτησιν ἀπαντῶ εἰς ὅσα σήμερον δηλοῖ ὁ κ. Βενιζέλος.

Ἐμμένω εἰς ὅσα εἶπον προχθὲς περὶ τῆς διαστροφῆς τῶν λόγων μου, ἢν ἀποπειρᾶται ὁ κ. Βενιζέλος, θέλων νὰ μοι ἀποδώσῃ δόγμα τὸ ὅποιον οὐδέποτε ἐξήνεγκον. Ὁ κ. Βενιζέλος ἐπικαλεῖται ἐν ἀπόσπασμα τῶν προηγουμένων δηλώσεών μου, ἵνα ἀποδείξῃ ὅτι δὲν διαστρέφει. Ἐγὼ ἐπικαλοῦμαι τὸ αὐτὸ ἀπόσπασμα, ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρον τὸ κείμενον τῶν δηλώσεών μου. Ἀναφέρεται εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἀναγνώστων. Εἰς αὐτὴν καὶ τὴν καλὴν πίστιν αὐτῶν ἀναφέρομαι καὶ ἐγώ. Διὰ πάντα ἀναγνώστην καλῆς πίστεως εἴνε πρόδηλον, ὅτι τὸ δόγμα περὶ οὗ ὁμίλουν εἰς τὰς δηλώσεις μου ἦτο τὸ δόγμα τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας. Αὐτὸ ἔθετον ὡς αὐτονόητον ἐν πάσῃ συγχρόνῳ Πολιτείᾳ. Αὐτὸ ἔθετον ὡς χρῆζον ἀνα-

γνωρίσεως από τὸν κ. Βενιζέλον, ἀκριβῶς διότι ἡ τετραετής πολιτεία τοῦ ἦτο καταπάτησις αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ πλέον διότι πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἡμερῶν ἡπείλει ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Βουλευτηρίου, οὗ δὲν θὰ σεβασθῇ, ἀλλὰ θὰ ἀνταποθῇ κατὰ τῆς λαϊκῆς ἀποφάσεως καὶ μόνος ἐν μείνῃ. Μετὰ τὰς δηλώσεις μου ἀνεγνώρισε τὸ δόγμα τοῦτο. Αὐτὸ ἀρκεῖ. Προχθὲς ἐδήλωσα οὗ δὲν θέλω νὰ ταράξω τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ κ. Βενιζέλου διὰ τὴν φανταστικὴν νίκην τοῦ κατὰ τοῦ δόγματος, τὸ ὁποῖον αὐτὸς ἐφαντάσθη καὶ εὐηρεστήθη νὰ μοι ἀποδώσῃ. Σήμερον ὁ κ. Βενιζέλος στήνει καὶ τὸ τρόπον τῆς νίκης τοῦ ταύτης, διακόσμων αὐτὸ καὶ μὲ δύο τρεῖς λέξεις, δι' ὧν ἀποπειρᾶται νὰ μὲ θίξῃ προσβλητικῶς. Δὲν ἔχω τὴν σκληρότητα νὰ ἀποπειραθῶ νὰ κατεδαφίσω τὸ τρόπον τοῦ.

Καὶ ἐπιλαμβάνομαι τοῦ ἐπιμάχου ζητήματος. Ὁ κ. Βενιζέλος ἀπαντᾷ οὗ δὲν δέχεται τὸ δημοψήφισμα. Καὶ προβάλλει τὰς δικαιολογίας τῆς ἀρνήσεώς του. Καὶ ὡς κυρωτέραν πασῶν, οὗ τὸ Σύνταγμα δὲν προβλέπει περὶ δημοψηφίσματος, ἀλλ' ὁρίζει ἄλλως τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐκλέγεται ὁ Βασιλεὺς ἐν περιπτώσει χρεῖας τοῦ Θρόνου. Θὰ ἡδυνάμην νὰ ἐκφράσω ἐκπληξὴν διὰ τὴν ὀψιγενῆ αὐτὴν εὐλάβειαν τοῦ κ. Βενιζέλου πρὸς τὸ Σύνταγμα, ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ ὁποῖου οὐδεμία — ἀπολύτως οὐδεμία — ἔμεινε ἀπαρβίαστος ἀπὸ τὸν κ. Βενιζέλον, καὶ νὰ ἀρνηθῶ πάσαν μετ' αὐτοῦ συζήτησιν ἐπὶ τοῦ Συνταγματικοῦ πεδίου. Ἀλλὰ κρατῶν τὴν ἐκπληξὴν μου δι' ἐμάντων δὲν τὴν χρησιμοποιοῦ ὡς ἐπιχείρημα ἐν τῇ συζητήσει. Καὶ ἐρωτῶ τὸν κ. Βενιζέλον: Αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 52 τοῦ Συντάγματος, τὰς ὁποίας ἐπικαλεῖται, περὶ ποίας περιπτώσεως προβλέπουν; Δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἀρνηθῇ οὐδεὶς, οὔτε ὁ κ. Βενιζέλος, οὗ αἱ διατάξεις αὗται ἀφορῶσι τὴν περίπτωσιν τῆς χρεῖας τοῦ Θρόνου. Τὸ λέγει ρητῶς τὸ ἄρθρον 52. Τοῦτου τεθέντος, ἐρωτῶ τὸν κ. Βενιζέλον: Χηρεύει τὴν στιγμήν αὐτὴν ὁ Ἑλληνικὸς Θρόνος; Ἐχει τὸ θάρος νὰ ἀπαντήσῃ ναι; Ἄν τὸ ἔλεγε θὰ τὸν ἠνάγκαζα νὰ τὸ ἀνακαλέσῃ, διότι θὰ ἐπεκαλούμην αὐτὰς τὰς χθεσινὰς δηλώσεις του, αἱ ὁποῖαι παρ' ὅλην τὴν κρατοῦσαν ἐν αὐταῖς σύγχυσιν ἀποκλείουσι τοιαύτην ἀπάντησιν. Διότι ἐν αὐταῖς ὁ κ. Βενιζέλος βεβαίως πρὸ παντὸς οὗ ὁ θανὼν Βασιλόπαις Ἀλέξανδρος ἦτο συνταγματικὸς Βασιλεὺς. Ἄν ὁ Βασιλόπαις Ἀλέξανδρος ἦτο συνταγματικὸς Βασιλεὺς, εἴνε πασιδῆλον οὗ δὲν ἔμπορεῖ νὰ γίνῃ λόγος περὶ χρεῖας τοῦ Θρόνου, ἀφοῦ ὁ ἀποβιώσας Βασιλεὺς ἔχει ἐν ζωῇ δεκάδας συγγενῶν καλουμένων εἰς τὴν διαδοχὴν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 45 τοῦ Συντάγματος. Ἀλλ' ἂν δὲν ἦρχι τοῦτο, ἵνα ἀποκλεισθῇ ὁ τυχὼν ἰσχυρισμὸς τοῦ κ. Βενιζέλου, οὗ ἔχομεν χρεῖαν τοῦ Θρόνου, θὰ ἐπεκαλούμην τὸ ἕτερον μέρος τῶν δηλώσεών του, ἐν τῷ ὁποίῳ βεβαίως, οὗ εἰς τὴν διαδοχὴν τοῦ ἀποβιώσαντος Βασιλέως καλεῖται ὁ νεώτερος ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὁ Βασιλόπαις Παῦλος. Ἀδυνάτου ὄντος κατὰ ταῦτα εἰς τὸν κ. Βενιζέλον, νὰ ἰσχυρισθῇ, οὗ ἔχομεν περίπτωσιν χρεῖας, ἐρωτῶ αὐτόν, πῶς κατορθώνει νὰ ἐπικαλεσθῇ πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ δημοψηφίσματος τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 52 τοῦ Συντάγματος, αἱ ὁποῖαι προβλέπουν περὶ χρεῖας τοῦ Θρόνου; Καὶ ἐξακολουθῶ ἐρωτῶν: Ἀποκρούων τὸ δημοψήφισμα ὁ κ. Βενιζέλος, ἔνεκα τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 52, ζητεῖ τοῦλάχιστον τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν; Αἱ δηλώσεις του ἀπαντῶσι μὲ ἐν μεγαλοπρεπὲς δρι. Τὸ θαυμαστὸν δὲ εἴνε τοῦτο. Ὁ κ. Βενιζέλος χρησιμοποιοῦν τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 52 εὐαρεστεῖται νὰ μᾶς εἴπῃ καὶ τὴν γνώμην του περὶ τῆς ἀξίας αὐτῶν.

Καὶ μᾶς ἀνακοινῶ οὗ τὰς εὐρίσκει σοφάς. Παραλείπει ὁμως νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ διατί δὲν ἐφαρμόζει τὰς σοφὰς αὐτὰς διατάξεις, ἀλλὰ πράττει τὸ ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον. Τί λέγουν αἱ σοφαὶ αὗται διατάξεις; Ὅτι, οὗ ὅταν ὑπάρχῃ περίπτωσις ἐφαρμογῆς αὐτῶν, διπλασιάζεται ὁ ἀριθμὸς τῶν βουλευτῶν, ἐκλεγομένων εἰδικῶς πρὸς τοῦτο καὶ μόνον ἵσα-

οἰθμῶν, καὶ ὁ διπλάσιος αὐτὸς ἀριθμὸς ἐκλέγει διὰ φανερᾶς ψηφοφορίας καὶ πλειοψηφίας τῶν δύο τρίτων τὸν Βασιλέα. Τί ζητεῖ νὰ κάμῃ ὁ κ. Βενιζέλος; Νὰ γένῃ μία συνήθης ἐκλογὴ βουλευτῶν, καὶ αὐτὴ νὰ ἔχῃ τὴν ἐννοίαν, οὗ δίδεται εἰς τὸν ἕνα καὶ μόνον κ. Βενιζέλον ἡ ἐξουσία νὰ ἐκλέξῃ ὃν ἤθελεν εὐαρεστηθῇ ὡς Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος. Ἐδῶ δὲν ἐρωτῶ πλέον τὸν κ. Βενιζέλον. Εἶμαι βέβαιος οὗ δὲν θὰ ἡδύνατο νὰ εὖρη ἀπάντησιν. Καὶ θὰ ἦτο σκληρὸν νὰ ἀξιῶσωμεν νὰ τὸ ὁμολογήσῃ.

Δὲν ὑπάρχει κατὰ ταῦτα χρεῖα Θρόνου κατὰ τὸν κ. Βενιζέλον. Ἐν τούτοις ὑπάρχει ἀνάγκη προσφυγῆς εἰς τὸν λαόν. Διὰ τί; Διότι ὁ κ. Βενιζέλος ἀξιοῖ οὗ πρέπει νὰ λάβῃ ἐξουσίαν νὰ κανονίσῃ αὐτὸς τὸ ζήτημα τοῦ Θρόνου. Καὶ δογματίζει, οὗ ὁ λαὸς θὰ χορηγήσῃ τὴν ἐξουσίαν ταύτην διὰ τῆς ψήφου, τὴν ὁποίαν θὰ δώσῃ κατὰ τὰς ἐκλογάς. Ποῦ τοῦ Συντάγματος εὐρίσκει τοιαύτην διάταξιν;

Νομίζω ταῦτα ἀρκετὰ, ἵνα θεωρηθῇ ὑπὸ πάντων καταπεσὼν τὸ ἐκ τοῦ Συντάγματος ἐπιχείρημα τοῦ κ. Βενιζέλου ἐναντίον τοῦ δημοψηφίσματος. Ὑπολείπεται τὸ ἕτερον, οὗ δὲν θέλει νὰ παρατείνῃ τὴν ἐκκρεμότητα. Πολλοὶ θὰ ἀμφιβάλλουν ἂν ὁ οὗτος ὁμιλῶν εἴνε ὁ κ. Βενιζέλος. Φοβεῖται τὴν ἐπὶ ἡμῶν ἢ ἐπὶ ἕνα μῆνα ἐκκρεμότητα ὁ ἐπὶ τετραετίαν ὀλόκληρον διατηρῶν αὐτήν. Φοβεῖται τὴν ἐκκρεμότητα ὁ διὰ τῶν ἀμφισβητήσεών του δημοσυγῶν αὐτήν. Φοβεῖται τὴν ἐκκρεμότητα ὁ κατορθώσας νὰ κορυφώσῃ αὐτήν κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας καὶ διὰ τῶν ἀντιφατικῶν ἀξιώσεών του περιοχθεὶς εἰς ἀδυναμίαν νὰ μᾶς εἴπῃ ἂν θεωρῇ Βασιλέα ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἀναγνωρίζει καλούμενον εἰς τὴν διαδοχὴν τοῦ Θρόνου. Καὶ διὰ τὸν φόβον τῆς ἐκκρεμότητος τοῦ ἡμέσεως ἢ ἐνὸς μηνὸς ζητεῖ νὰ συγχύσῃ τὸ ζήτημα τοῦ Θρόνου μὲ τὰ κατὰ τὰς ἐκλογάς λυτέα ζητήματα, ζητεῖ νὰ διεκφυγῇ τῆς λύσεως αὐτοῦ διὰ τῆς τοιαύτης συγχύσεως, ζητεῖ δηλαδὴ νὰ διαωνίσῃ τὴν ἐκκρεμότητα. Διότι, μὴ πλανώμεθα, ἡ ἐκκρεμότης δὲν θὰ ἀρθῇ, παρὰ διαν, δι' ἀμέσου πανηγυρικῆς ἐκδηλώσεως τῆς λαϊκῆς θελήσεως, λυθῇ κατὰ τρόπον ἀνεπίδεκτον οἰασδήποτε ἀμφισβήτησεως τὸ ζήτημα τοῦ Θρόνου.

Μόνον διαν τοῦτο συμβῇ, δυνάμεθα νὰ εἴμεθα ἡσυχοὶ οὗ οὐδεὶς θὰ ὑπάρξῃ φόβος διαταράξεως τῆς τάξεως καὶ τῆς ἀπαραιτήτου διὰ τὸ ἔθνικόν ἔργον γαλήνης. Μετὰ τὴν λαϊκὴν ἐντυμνοσίαν βεβαίως οὐδεὶς θὰ ὑπάρξῃ Ἑλλήν ὅστις νὰ βουλήθῃ νὰ στείρῃ τὴν ἀναρχίαν εἰς τὸν τόπον, ἀντεπεξερχόμενος κατ' αὐτῆς. Ἀς παύσῃ ἀνησυχῶν καὶ ὑποβάλλων τοιαύτας σκέψεις ὁ κ. Βενιζέλος. Ὁ πατριωτισμὸς ἐκείνων τοὺς ὁποῖους διὰ τῶν ὑπανημιῶν του καταγγέλλει εἴνε ἀρκετὴ ἐγγύησις οὗ τοιαῦται σκέψεις οὐδένα ἔχουσι τόπον. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἤθελε τις εὐρεθῇ οὗτω ἐξημμένος, ὥστε νὰ παρίδῃ τὸ στοιχειῶδες πατριωτικὸν καθήκον τῆς ὑποταγῆς εἰς τὴν κυρίαρχον τοῦ λαοῦ θέλησιν, οὐδεμία ἀμφιβολία οὗ θὰ ὑπάρξῃ ἡ δύναμις ἢ ἱκανὴ ἵνα καταστήσῃ ἀνίσχυρον τὴν ἐγκληματικὴν αὐτοῦ ἀπόπειραν.

Ἀφίμων ἀσχάλιστον τὴν διὰ τρίτην φορὰν ἀπειλουμένην σκηνοθέτησιν ἀπομακρύνσεως τοῦ κ. Βενιζέλου ἀπὸ τῆς πολιτικῆς, δὲν δύναμαι παρὰ νὰ διαμαρτυρηθῶ κατὰ τὸν ἐπικινώτερον τρόπον ἐναντίον τοῦ δηλητηριώδους ὑπανημιῶ, οὗ, αὐτοῦ ἀπομακρυνόμενου, ἡ Ἑλλὰς θὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν Γερμανικὴν πολιτικὴν, ἐχθρικῶς διατεθειμένη πρὸς τὰ συμφέροντα τῶν Συμμάχων. Ὁ κ. Βενιζέλος φέρεται ὑπὸ τῆς κεκτημένης ταχύτητος ἐν τῷ ἔργῳ τὸ ὁποῖον ἀπὸ τόσο χρόνου ἐπιχειρεῖ, τῆς κατασιλώσεως παντὸς πρὸς αὐτὸν ἀντιφρονούντος. Καὶ ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ οὐδὲν ἀπορρίπτει μέσον. Οὕτω, μεταξὺ ἄλλων, μὲ κατηγορεῖ οὗ δὲν ἐκάλυψα τὸν Βασιλέα διὰ τῆς εὐθύνης μου, ἐνῶ γνωρίζει πολὺ καλὰ οὗ αὐτὸς εἴνε ἐκεῖνος, ὅστις, εὐθὺς ἅμα τῇ πρώτῃ καταθέσει τῆς ἀρχῆς, κατὰ

τοῦ Βασιλέως κατηύθυνε τὰς ἐπιθέσεις του, παρ' ὅλας τὰς πρὸς ἀποτροπὴν τούτου προσπάθειάς μου. Δὲν λησμονεῖ δὲ ὅτι καὶ ἐπιστολὴν ἀπειλητικὴν ἀπεύθυνε πρὸς τὸν Βασιλέα, περιαγαγὼν με μάλιστα καὶ εἰς τὴν ἀνάγκην ἵνα τῷ ὑποδείξω, διὰ τοῦ γεγονότος τῆς ὑπ' ἐμοῦ, ὡς ὑπευθύνου Κυβερνήτου, ἀπαντήσεως, τὸ καθήκον τῆς εὐλαβείας πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀνευθύνου τοῦ Ἀνακτος. Ἀλλ' ἐξηκολούθησε τὴν τακτικὴν του. Καὶ ἐν τῇ καταστάσει τὴν ὁποίαν διὰ τῆς τακτικῆς του ταύτης αὐτὸς ἐδημιούργησε, νομίζει ὅτι ἐδίδου ἐπιχειρήματα πρὸς δικαιολογίαν τῆς σημερινῆς στάσεώς του.

Ἐν τέλει, ἀναφερόμενος εἰς ἑτέραν περίοδον τῶν χθεσίων δηλώσεων τοῦ κ. Βενιζέλου, καθ' ἣν ὑπολαμβάνει κοινὸν συμφέροντος ζήτημα τὴν διατήρησιν τῆς πίστεως ἐπὶ τὴν χρησιμότητα ἐνὸς ἐκ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς χώρας, θὰ ὑπομνήσω ὅτι αὐτὸς δὲν ἐδυσκολεύθη νὰ πλῆξῃ εἰς τὰ καίρια τὸ κοινὸν τοῦτο συμφέρον, κατηγορήσας συλλήβδην καὶ ἀθρόως πάντας τοὺς πρὸς αὐτὸν διαφωνήσαντας πολιτικούς ἀνδρας τῆς Ἑλλάδος ὡς προδότας τῆς Πατρίδος των.

Ὁ Ἑλληνικὸς Θρόνος ἀνῆκεν εἰς τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον, τὸν νόμιμον αὐτοῦ κτήτορα, τὸν ἀπομακρυνθέντα τοῦ Θρόνου οὐχὶ λαϊκῇ θελήσει, ἀλλὰ κατόπιν κινήσεως βίας ἐξασκηθείσης κατὰ τὴν κρίσιν διὰ τοὺς Συμμάχους πολεμικὴν περίοδον. Δεδομένου ὅθεν ὅτι ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶχε παρὰ τῶν ξένων ἀναγκασθῇ εἰς ἀπομάκρυνσιν ἐκ τῶν βασιλικῶν καθηκόντων του, ὁ δὲ λαὸς δὲν εἶχεν ἐκφράσει γνώμην ἂν ἐπεθύμει τὴν ἐκθρόνισιν τοῦ Κωνσταντῖνου, τὸ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ **προσχωρῶντος ἀναπληρώσαντος** τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον Βασιλόπαιδος Ἀλεξάνδρου δημιουργηθὲν δυναστικὸν ζήτημα **μόνον δι' εἰδικῆς** λαϊκῆς ἀποφάσεως ἔδει νὰ διευθετηθῇ. Διὰ τοῦτο ὁ Δημ. Γούναρης ἐπέμεινε εἰς τὸ δημοψήφισμα.

Προτείνας καὶ ἐπιμένας εἰς τὸ δημοψήφισμα ὁ Δημ. Γούναρης, εἰς ταύτην τὴν ἀποψιν ἐπίστευεν: ὅτι ὁ Βενιζελισμὸς θεωρῶν τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον ὡς ἐκπτώτον ἔπραττε τοῦτο ἐπαναστατικῶς δικαίῳ καὶ μόνον, ἔχων καταφανῶς ἀντίθετον αὐτοῦ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα τὴν μὴ μετασχούσαν τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῆς Θεσσαλονίκης. Οὕτω, ἔαν κατὰ τὸ Βενιζελικὸν δίκαιον ὁ Κωνσταντῖνος ἦτο ἐκπτώτος, κατὰ τὴν βούλησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, πολλαχῶς καὶ ποικιλοτρόπως ἐκπεφρασθεῖσαν, ὁ Κωνσταντῖνος ἦτο πάντοτε ὁ νόμιμος κτήτωρ τοῦ Ἑλληνικοῦ Θρόνου, ἀνεκθὰν ἔπ' αὐτοῦ κληρονομικῶς δικαίῳ, κατὰ διαδοχὴν τοῦ Πατρὸς του, ἀρχηγῷ καὶ ἰδρυτοῦ τῆς Ἑλλ. Δυναστείας.

Δυναστικὸν ζήτημα δὲν ὑφίστατο βεβαίως διὰ τὸν Ἑλληνικὸν λαόν. Διότι ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων, οὐδέποτε δηλώσας παραίτησιν ἀπὸ τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Θρόνου τοῦ Ἑλληνικοῦ, ἦτο ὁ Κωνσταντῖνος. Ἐφ' ὅσον ὅμως ὁ Βενιζελισμὸς, ὡς κόμμα, ὡς ἐπανάστασις, ὡς ὁργάνωσις πολιτικῇ, ἡμφισβήτησε τοῦτο, ὁ Γούναρης, ἐπιθυμῶν νὰ τεθῇ τέρας εἰς τὴν ἀμφισβήτησιν, ἐπρότεινε τὸ δημοψήφισμα, βέβαιος ὢν ὅτι ὁ λατρεῦν τὸν Κωνσταντῖνον Ἑλληνικὸς λαὸς θὰ ἔδιδε τὴν κατάλληλον ἀπάντησιν πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς ἐπαναστατικῆς καθέδρας ἀμφισβητοῦντα τὴν πραγματικότητα Βενιζελισμόν. Καὶ ἡ ἀπάντησις ἐδόθη, κατηγορηματικῇ καὶ ἔντονος, κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς 1ης Νοεμβρίου 1920 καὶ κατὰ τὸ δημοψήφισμα τῆς 22 Νοεμβρίου, ὡς θὰ ἴδωμεν παρακολουθοῦντες τὰ τότε ἐκτυλιχθέντα γεγονότα...

Τὴν Κυριακὴν τῆς 25ης Ὀκτωβρίου 1920 ὁ λαὸς τῶν Ἀθηνῶν—Πειραιῶς καὶ τῶν περιχώρων τῆς Ἀττικῆς ἐκλήθη εἰς μέγα συλλαλητήριον ὑπὲρ τῆς Ἀντιπολιτεύσεως.

Ὁ συγκεντρωθεὶς εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος καὶ τὰς παρόδους λαὸς, ὑπερβαίνων τὰς ἑκατὸν χιλιάδας, ἐν ἀκρατήρῳ ἐνθουσιασμῷ ἐξεδήλωσε τὰ ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντῖνου καὶ τοῦ Δημ. Γούναρη αἰσθημάτων του, ὑπῆρξε δὲ τόσον μεγαλειώδης καὶ τόσον ἐπιβλητικὸς ὁ λαϊκὸς ἐκεῖνος συναγεμῶς, ὥστε ν' ἀποτελέσῃ τὸ ἀλάνθαστον τεκμήριον τῆς μεγάλης λαϊκῆς νίκης.

Μετὰ τὸν ἀείμνηστον Δημ. Ράλλον, στιγματίζοντα τὴν Βενιζελικὴν τυραννίαν, ὠμίλησε πρὸς τὰ φρενιτιῶντα πλήθη ὁ Δημ. Γούναρης, τοῦ ὁποίου ἡ πρώτη ἐπίσημος ἐμφάνισις εἰς τὸν λαόν μετὰ τὴν ὑπερτοπιτῆ ἀναγκαστικὴν ἐξ Ἑλλάδος ἀπουσίαν, ἐπροκάλεσεν ἀποθεωτικὰς δι' αὐτὸν ἐκδηλώσεις τοῦ πλήθους.

Ἴδου ὁλόκληρος ὁ ἱστορικὸς ἐκεῖνος λόγος τοῦ Δημ. Γούναρη πρὸς τὸν λαόν τῆς Ἀττικῆς.

«Τρία καὶ ἡμισυ ἔτη συνεπληρώθησαν ἀφ' ἧς βία ἀπεμακρύνθη ἡμῶν. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἐτῶν τούτων ἡ βία καὶ ἡ ἀθθαίρεσις ὀργίσαντο. Κατὰ τρόπον πρωτοφανῆ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐποδοπατήθησαν ἀσυστόλως πᾶσαι αἱ προσωπικαὶ καὶ πολιτικαὶ ἐλευθερίαι. Ὁ Συνταγματικὸς Χάρτης κατεσχίσθη. Μὲ τὰ ῥάκη δὲ αὐτοῦ ἡ τὰ πάντα διέπουσα ἀσθαλία τῆς Ἑννοίας τοῦ δικαίου, ἡ ἐννοία τοῦ νόμου κατελύθησαν. Τῆς ρυθμίσεως δὲ τῶν πάντων ἐπελήφθη κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῆς ἀρεσκείας, ἄνευ οὐδενὸς χαλινοῦ, ἡ ἀφρίζουσα ἐκ λύσεως ἐμπάθεια. Κατὰ ἑκατοντάδας, κατὰ χιλιάδας ὑπέκνυον εἰς τὰς ἐξάψεις αὐτῆς τὰ θύματα—πληγέντα εἰς τὰ δίκαια αὐτῶν τὰ μᾶλλον σεβαστά, εἰς τὰ συμφέροντα αὐτῶν τὰ μᾶλλον ἱερὰ. Οὐδὲν ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα πᾶσα ὕψις συνειδήσεως ἔθετεν ὡς ἄθικτα ἐν πάσῃ πολιτικῇ συγκρούσει, ὅσονδήποτε ὀξείᾳ, διέφυγε τῆς λαίλαπος τὴν καταστρεπτικὴν παραφορὰν.

Ἡ Ἐκκλησία, ἐν ἣ ὡς ἐν ἱερῷ κιβωτῷ διαφυλάχθησαν ἐπὶ αἰῶνας καὶ τὰ ἐθνικὰ ἰδεώδη, κατηδαφίσθη. Παρὰ πᾶσαν ἐν αὐτῷ τῷ Συντάγματι ἀναγεγραμμένην κύρωσιν τοῦ ἀθίκτου τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς ὑποστάσεως, ἀκράτητος ἐπελήφθη αὐτῆς ἡ ἐκ πάθους καὶ μίσους μανωμένη ἀθθαίρεσις. Οἱ ἀνώτατοι αὐτῆς λειτουργοὶ ἐσύρθησαν ἐνώπιον ἀντισυνταγματικῶς καὶ ἀντικανονικῶς καταρτισθέντων δῆθεν δικαστηρίων. Ἀπεσπάρσθησαν βία τῶν Μητροπολιτικῶν καὶ Ἐπισκοπικῶν αὐτῶν θρόνων ὅσοι δὲν ἐταπεινώθησαν μέχρι τοῦ καὶ ζητήσεως, αὐτοὶ θεματοφύλακες καὶ διαχειρισταὶ τοῦ θεοῦ ἔλεους, τὸν οἶκτον τῆς τυραννίας. Καὶ εἰς τοὺς καταλαβόντας τοὺς θρόνους αὐτῶν ἐτάχθη ἀποστολὴ ὅχι τῶν καρδιῶν ἢ ἀνθρώπων μέχρι τῆς δημιουργησάσης τὸν ἄνθρωπον ἐλεύθερον Θεῖας Ὀντότητος, ἀλλὰ τῶν ψυχῶν ἢ δούλων μέχρι τῆς ὑποταγῆς τῆς ἀπολύτου εἰς τῆς τυραννίας τὰ κελεύσματα. (Ἀραὶ τοῦ πλήθους κατὰ τῆς τυραννίας).

Ἡ Δικαιοσύνη, θεμέλιον πάσης ἐλευθέρου Πολιτείας, παρὰ πάσας τὰς πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς συνταγματικῆς ἐγγυήσεις, ἐσύρθη ἐντὸς τῆς δόξης τῶν κορβαντιῶντων παθῶν τῆς τυραννίας. Οἱ λειτουργοὶ αὐτῆς, ἐναντίον τῶν ρητῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος, ἀπεπέμφθησαν τοῦ τεμένους αὐτῆς, τὸ ὁποῖον ἀνοσίως βεβηλωθὲν κατέστη χαλκεῖον τῶν δεσμῶν, δι' ὧν ἡ τυραννία ἐζήτει νὰ συγκρατήσῃ πᾶσαν ἐμφάνισιν ἐλευθέρου φρονήματος ἐν τῇ τυραννομένῃ χώρᾳ. (Ζητωκραυγαὶ-χειροκροτήματα).

Ἡ λαϊκὴ ἀντιπροσωπεύσα, ρυθμιστὴς ὑπέρτατος τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων, διεκωμωδήθη ἀνέργως. Βουλευταὶ ἀνήκοντες εἰς Βουλὴν συνταγματικώτατα διαλεγυμένην, προδήλως δὲ ἀντιθέμενοι πρὸς τὸ λαϊκὸν φρόνημα, ἐκηρύχθησαν ἀναστάντες εἰς τὴν ζωὴν καὶ ἀποτελοῦντες τὴν λαϊκὴν ἀντιπροσωπεύσαν. Ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν ἐλήφθη πρόνοια νὰ

ἐκκαθαρισθῶσιν οἱ ἀντιφρονοῦντες. Οἱ μὲν ἐξωρίσθησαν. Οἱ δὲ ἐφυλακίσθησαν. Εἰς τοὺς ὀλίγους δὲ οἱ ὅποιοι ἀπέμειναν ἀπηγορεύθη οἰαδήποτε ἐκφρασίς γνώμης. Καὶ ὅσοι δὲν ἐνόμισαν πρέπον νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν καὶ ἤνοιξαν τὸ στόμα, περικυβήθησαν εἰς ἀδυναμίαν νὰ ἐκφράσωσι τὰς ἰδέας καὶ γνώμας των, διὰ βίας ἀσκηθείσης ἐν αὐτῇ τῇ αἰθούσῃ τοῦ Βουλευτηρίου. Καὶ οὕτω ἐγκατέστη ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ ἀντὶ Βουλῆς νομοθετοῦσης καὶ ἐλεγχούσης ὁμιλος ἐγκαθέτων χειροκροτῶν καὶ ἐπευφημῶν κατὰ τὰ προστάγματα τοῦ αὐθέντου του. (Φρενητιώδεις ζητωκραυγαὶ καὶ χειροκροτήματα).

Ὁ Τύπος, τοῦ ὁποίου τὴν ἐλευθερίαν ἐξησφάλιζε τὸ Σύνταγμα, ἵνα καθίσταται δυνατὴ ἡ ἐκδήλωσις τῆς δημοσίας γνώμης καὶ ἀσκήται ὑπ' αὐτῆς ἡ προσήκουσα ἐπίδρασις ἐπὶ τῶν δημοσίων πραγμάτων, κατέστη ἀντικείμενον ἀμειλίκτου διωγμοῦ. Διωγμοῦ φθάσαντος μέχρι τελείας ἐξοντώσεως προσώπων καὶ περιουσιῶν. Πᾶς δημοσιογράφος ἀρνούμενος νὰ λάβῃ εἰς χεῖρας τὸ θυματήριον, ἐρρίφθη εἰς τὰς φυλακάς, ἐνῶ συγχρόνως ἡ ἐπιχείρησις αὐτοῦ κατεστρέφετο τελείως. Καὶ οὕτω κατορθώθη νὰ χρησιμοποιηθῇ τὸ οὐσιωδέστερον ὄργανον τῆς ἐκδηλώσεως τῶν λαϊκῶν αἰσθημάτων ὡς μέσον συγκαλύψεως τῶν ὑποκώφων στεναγμῶν τῶν θυμάτων τῆς τυραννίας, διὰ τῶν ὑστερικῶν κραυγῶν, δι' ὧν οἱ ἀφεθέντες ἐλεύθεροι νὰ ἐξασκῶσι τὸ βεβηλωθὲν ἔργον των ἐξύμνον κατ' ἐπιταγὴν τὴν ὑπεράνθρωπον φύσιν τῶν δουλωσάντων τὴν πατρίδα των. (Ζητωκραυγαὶ Ζήτω ὁ Γούναρης. Κάτω οἱ τύραννοι).

Μετὰ τὴν τοιαύτην ποδοπάτησιν πασῶν τῶν ἐγγυήσεων τῶν πολιτικῶν καὶ ατομικῶν ἐλευθεριῶν, πᾶς ἀντιφρονοῦν πολιτὴς κατέστη ἀντικείμενον ἀπηνόως διώξεως. Αἱ θανατικαὶ καταδίκες ἐπηκολούθουν ἢ μία τὴν ἄλλην μὲ ἀδιαφορίαν πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ὑπαρξίν παγώνουσαν καὶ τὴν ἀπαθεστέραν καρδίαν. Ἀγόμενοι ἐνώπιον ἐπιτροπῶν, περιβεβλημένων δικαστικὴν ἐξουσίαν, ἄνδρες, τῶν ὁποίων ὁ βίος εἶχε κατακτήσει τὴν ἐκτίμησιν ὁλοκλήρου τῆς Χώρας, ἵνα δῆθεν δικασθῶσιν, ἐπροπηλακίζοντο χυδαίως ὑπὸ ἀνθρώπων κατεχόντων μὲν τὰς δικαστικὰς ἐδρας, συμπεριφερομένων δὲ ὡς συμπεριφέρονται οἱ θαμῶνες τῶν κέντρων, εἰς ἃ συνέρχονται μόνον ἄνθρωποι ἀποβαλόντες πᾶν ἔχρος σεβασμοῦ πρὸς ἑαυτούς. Καὶ μετὰ ταῦτα κατεδικάζοντο εἰς τὰς ἐσχάτας τῶν ποινῶν, ἐνῶ ἀπηγορεύετο οἰαδήποτε ἀνακοίνωσις εἰς τὸ Δημόσιον τῶν τελεσθέντων, ἄλλη, παρ' ἐκείνην, ἦν διετύπων οἱ δράσται αὐτῶν.

Αἱ φυλακαὶ ἐπληρώθησαν πολιτῶν, ἀπορούντων διατὶ ἐσύρθησαν ἐκεῖ, ἐνῶ συγχρόνως ἡ αὐτὴ ἀπορία κατεῖχε πάντας τοὺς ἄλλους, οὐχὶ σπανίως δὲ καὶ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι τοὺς ἔρρουσαν εἰς τὰς φυλακάς. Διότι κατὰ χιλιάδας ἀριθμοῦνται τὰ παραδείγματα πολιτῶν, οἱ ὅποιοι ριφθέντες εἰς τὰς φυλακάς ἐκρατήθησαν ἐπὶ μῆνας ἢ ἔτη καὶ εἰτα ἀπελύθησαν χωρὶς νὰ διατυπωθῇ κατ' αὐτῶν οὐδεμία κατηγορία.

Αἱ ἀνὰ τὸ Αἰγαῖον Ἑλληνικαὶ νῆσοι καὶ νησιῶδες ἐπανήλθον εἰς τὴν παλαιὰν εὐκλειαν τὴν εὐκλειαν, ἧς ἀπῆλθον, ὅτε, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Ρωμαϊκῆς παρακμῆς, εἶχον καταστῆ, τὸ ἐνδιαίτημα τῶν πατριωτῶν, τοὺς ὁποίους ἀπεμάκρυνε τῆς ἐν Ρώμῃ πολιτικῆς κινήσεως ἡ ἐχθρότης ἐκφύλων τυράννων, ἡ ἀνηλεὲς πρὸς πᾶν γενναῖον πνεῦμα. Κατὰ δεκάδας καὶ ἑκατοντάδας ἐξεπέμποντο καὶ πάλιν μετὰ χιλιετηρίδας εἰς αὐτὰς οἱ ὅχι εὐάρεστοι πρὸς τοὺς τυράννους ἐπίλεκτοι πολῖται. Καὶ μετ' αὐτῶν οὐκ ὀλίγοι τῶν ἡρωϊκῶν μαχητῶν καὶ ἡγήτορων τῶν Βαλκανικῶν πολέμων, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ τυραννία δὲν ἐχάριζεν ἐν τῇ παραπαιούσῃ ἐμπαθείᾳ τῆς οὐδεμίας τῶν ταπεινώσεων, τὰς ὁποίας τὸ ταπεινὸν πείσμα τῆς κατωρθοῦν νὰ ἐπινοῇ. Καὶ ἐβλεπέ τις ἐκεῖ ἐπὶ τῶν ἐρημῶν νήσων πεινῶντας καὶ γυμνητεῖοντας ἄνδρας, οἱ ὅποιοι εἶχον ἡγηθῇ τῶν ἑλληνικῶν στρατευμάτων, ὅταν ἡ νίκη

ἐπέσπερε τὰς σημαίας των, προπηλακίζομένους ὑπὸ ἀσέμων ἀνθρωπαρίων, διὰ τὰ ὅποια ἡ βάναντος χυδαιότης τῆς συμπεριφορᾶς ὑπῆρξε τὸ μόνον προσόν, χάρις εἰς τὸ ὅποιον ἐτάχθησαν ἐπὶ τῶν καὶ φύλακες αὐτῶν.

Καθ' ἐκάστην διηυλάκουν τὰ ἑλληνικὰ πελάγη τὰ ἐλεεινότερα τῶν σκαφῶν τῆς ἑλληνικῆς ναυτιλίας, φέροντα ἐστοιβαγμένους ἐντὸς τοῦ κύτους κατὰ ἑκατοντάδας τοὺς εἰς τὴν ἐξορίαν ἀγομένους πολίτας. Καὶ αἱ πένθιμοι αὐταὶ πομπαί, ὧν ἡγοῦντο θρασεῖς καὶ χυδαῖοι ὕβρισταὶ παντὸς ἀνθρωπίνου αἰσθήματος, ἀνεμύνησκον τὰς ἀπαισίας συνοδείας τῶν εἰς Σιβηρίαν ἀπαγομένων ἐξορίστων, δι' ἃς τόση ἐνεκολάφθη αἰμία ἐπὶ τοῦ ἐκπεσόντος ρωσσικοῦ καθεστῶτος. (Ἀραὶ καὶ ἀναθέματα τοῦ πλῆθους).

Ὅλοι οἱ ὑποπτοι ὡς ἀντιφρονοῦντες δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ ἀξιωματικοὶ ἀπελύθησαν τῶν θέσεών των. Ριφθέντες δὲ εἰς τὰς ὁδοὺς, κατεδιώκοντο ἀνηλεῶς καὶ ἐν πάσῃ αὐτῶν προσπαθείᾳ πρὸς ἐξέυρεσιν ἐργασίας, ἵνα ἐξ αὐτῆς πορισθῶσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Οἱ προσλαμβάνοντες αὐτοὺς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των ἰδιῶται ἠπειλοῦντο θρασέως, ὅτι θὰ ἐπλήττοντο εἰς τὰ συμφέροντά των, ἂν δὲν ἀπέπεμπον αὐτούς. Καὶ οὕτω περιήγοντο οἱ ἀτυχεῖς εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπόγνωσιν, ἀδυνατοῦντες νὰ συντηρήσωσι προσφιλεῖς ὑπάρξεις, εἰς τὰ παθήματα τῶν ὁποίων μετὰ σατανικῆς σκληρότητος ἀπέβλεπεν ἡ τυραννία, ἵνα αὐξήσῃ οὕτω τὰς βασάνους τῶν θυμάτων της. Καὶ ἡ ἀπόγνωσις προστιθεμένη εἰς τὴν στέρησιν ἤγαγε πολλοὺς μὲν εἰς τὸν τάφον, τινὰς δὲ εἰς παραφροσύνην. Ἐἴνε γεγονότα ταῦτα, τὰ ὅποια πάντες γνωρίζετε.

Ἐκ πάντων τούτων τῶν μέτρων, βαρεῖα, ζοφώδης κατέστη ἡ ἀτμόσφαιρα. Πανταχοῦ ἡσθάνετο πᾶς χρηστὸς πολίτης περιϋπτάμενον τὸν κίνδυνον. Τὸν κίνδυνον τοῦ ἀγνώστου καὶ ἀπροβλέπτου κακοῦ, τὸ ὅποιον, κνοφορούμενον ἐν τῇ διανοίᾳ ἐνὸς οἰουδῆποτε τῶν ἐκ τῆς τυραννίας σιτιζομένων καὶ διοχετευόμενον μέχρις ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἡ θέλησις, ἡ τὰ πάντα αἰθαιρέτως διέπουσα, οὐδὲν ἀπέκλειε κακόν, ἡδύνατο εἰς πᾶσαν στιγμήν νὰ τὸν πλῆξῃ. Οὐδεμία τῆς συνειδήσεως ἐπὶ γνῶσις, ὅτι οὐδὲν ἐπραξε τὸ μὴ θεμιτόν, ἦτο ἐπαρκὲς πρὸς ἐξασφάλισιν κατὰ τοῦ κινδύνου. Ὁ ἐξερχόμενος τὴν πρωΐαν τοῦ οἴκου του, δὲν ἦτο βέβαιος ἂν θὰ ἐπανέλθῃ. Ὁ κατακλινόμενος τὴν ἐσπέραν ἐπὶ τῆς κλίνης του, ἵνα ζητήσῃ τὸν ὕπνον, ὅπως ἐν αὐτῷ τοῦλάχιστον εὔρῃ τὴν ἡσυχίαν τῆς λήθης, δὲν ἦτο βέβαιος, ὅτι δὲν θὰ ἀφυπνισθῇ ὑπὸ τῶν ὁργάνων τῆς τυραννίας, ἵνα ἀπαχθῇ εἰς φυλακὴν ἢ ἐξορίαν. Διηρεκῆς ταραχὴ τῶν ψυχῶν, ὅχι μόνον ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἐπασχον τὰ δεινὰ, ἀλλὰ καὶ ἴσως μεγαλειτέρα τῶν διαρκῶς ζώντων ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν τῶν ἀδελφῶν καὶ ἀπροβλέπτων κακῶν. Πᾶσαν προᾶξιν, πᾶσαν κίνησιν, πᾶσαν λέξιν καὶ πᾶσαν σκέψιν ἐνδόμενον ἀκόμη ἐπηκολούθει αὐτομάτως ἡ ἀνησυχία μὴ τυχόν, περιελθοῦσα εἰς τὴν ἀντίληψιν τινὸς ἐκ τῶν ἀπανταχοῦ παρισταμένων μισθωτῶν κατασκόπων καὶ ὑπ' αὐτῶν καταλλήλως διαστρεφόμενη, προκαλέσῃ τὴν καταδίωξιν. Ἄλλ' οὐδὲ ἡ παντελὴς ἀδράνεια σώματος καὶ διανοίας ἡσφάλιζε κατὰ τοῦ κακοῦ, διότι ἡ γόνιμος ἀσυνειδησία τῶν ἐχόντων ἀνάγκην νὰ δικαιολογῶσι τὸν μισθὸν των κατασκόπων κατεσκεύαζεν εὐχερῶς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος τὴν αἰτίαν τῆς διώξεως. Ἦρκει νὰ βεβαίουν ὅτι αὐτοὶ, οἱ ἐτάζοντες καρδίας καὶ νεφροὺς, διέγνωσαν ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ θύματος τὴν περιλάλητον πρὸς τὸ καθεστῶς δυσμένειαν. Καὶ ἡ δίωξις ἀμειλίκτος ἐπληττε τὸ θῦμα. Μὲ μίαν λέξιν, ὁ τρόμος τοῦ ἀγνώστου κακοῦ, πάντοτε καὶ πανταχοῦ ἐπικυρεμαζόμενον ἐναντίον παντὸς πολίτου, ἐκυριαρχεῖ τῶν ψυχῶν.

Αὐτὴ εἶνε ἡ κατάστασις, τὴν ὁποίαν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἐδημιούργησαν. Καὶ τὴν ἐδημιούργησαν ἐκ προθέσεως. Διότι μόνον διὰ τοιούτων μέσων ἐγνώριζον, ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ κρατήσωσι τὴν ἐπὶ τοῦ λαοῦ τυραννίαν. Καὶ παρ' ὅλα ταῦτα ἔχουσι τὸ θράσος νὰ ἀμφοισβητῶσιν ὅτι ἐτυράνησαν τὸν τόπον. Ἡμεῖς τύραννοι; λέγουν. Ἡμεῖς οἱ φιλελεύθεροι; Ἡμεῖς οἱ ἐργάται τῆς ἀγορῶσεως; Ἡμεῖς οἱ ἱεροφάνται τῆς ἀναπλάσεως; Ἡμεῖς οἱ ἀμείλικτοι ἐχθροὶ τῆς φανλοκρατίας; Καὶ τί ἐκάμαμεν; Ἄν ἐτυφεκίσαιμεν μικροὺς πολίτας εἶνε βεβαίως δυστύχημα. Ἀλλὰ δὲν ἡδυνήθημεν νὰ τὸ ἀποφύγωμεν. Καὶ ἐτιμωρήθημεν δι' αὐτό. Διότι ἡ δόξα μας κατέστη οὕτω μικρότερα τῆς τοῦ Περικλέους, ὅστις ἐκαυχήθη ὅτι οὐδεὶς Ἀθηναῖος ἔκλαυσεν ἐξ αἰτίας του. Χωρὶς τὸ δυστύχημα τοῦτο, θὰ ἦμεθα ἐπεράνω τοῦ Περικλέους, (Εὖγε! εὖγε! ζητωκραυγαί).

τοὺς ἀντιπροσώπους του. Ἀλλ' εἶδον ὅτι ὁ λαὸς ὑπεδέχθη τὴν ἀπόπειραν ταύτην διὰ καυχασμοῦ. Καὶ τότε κατέφυγον εἰς τὴν ἀπειλήν. Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ κόμματος τῶν φιλελευθέρων—οὕτω ὀνομάζοντο τὸ περιλάλητον συγκρότημά των—δὲν ἐδυσκολεύθη νὰ δηλώσῃ ὅτι, ἂν ὁ λαὸς ἐξεδήλου ἀπόφασιν ἀντίθετον πρὸς τὸ πάθος αὐτοῦ κατὰ τοῦ Μεγάλου Μάρτυρος θὰ ἀντίστατο βιαίως κατ' αὐτῆς. Καὶ κατὰ οἰκείαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς ἀντιστροφὴν τῶν ὅρων ἤντλει ἐντεῦθεν ἐπιχείρημα ἵνα εἴπῃ εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους: Πῶς θέλετε νὰ γενήσεται τοιοῦτον ζήτημα, ἀφοῦ αὐτὸ θὰ ἀγάγῃ εἰς τὴν αἵματοκύλισιν τῆς Ἑλλάδος; Ἐλησμόνει ὁ ἄνθρωπος, ὅτι ὁ κίνδυνος τοῦ αἵματοκυλίσματος ὑπῆρχε μόνον διότι αὐτὸς ἠπέλπει δὲ αὐτοῦ καὶ ἐφαντάζετο ὅτι ἡμεῖς πτοούμενοι πρὸ τῆς ἀπειλῆς θὰ ἐκύπτομεν τὸν αὐχένα εἰς τὰς ἀξιώσεις του. Λέγων ὅμως ταῦτο δὲν ἔβλεπε περὶ αὐτόν, ἐπίστευε δὲ ἴσως ὅτι καὶ ἡμεῖς δὲν εἴχομεν ὅμματα, ἵνα ἴδωμεν περὶ ἡμῶν. Ὅταν ὅμως ἠναγκάσθη ἐκ τῆς ἀδιαφορίας μὲ τὴν ὁποίαν ἐδέχθημεν τὴν ἀπειλήν νὰ ῥίψῃ τὰ βλέμματα πέριξ αὐτοῦ καὶ ἡμῶν καὶ εἶδε τὰς ἀσημάντους μονάδας του ἀντιμετώπους ὀλοκλήρον τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, συμπαγοῦς καὶ ἠνωμένον καὶ ἀκλονήτου ἐν τῇ ἀποφάσει του οὐδένα νὰ ἀνεχθῇ περιορισμὸν τῆς κυριαρχικῆς του θελήσεως, ἠναγκάσθη νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν ἀπειλήν. Καὶ ἀπεδέχθη ὅτι θὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν λαϊκὴν θέλησιν, οἰαδήποτε καὶ ἂν εἴνε αὕτη. Ἀλλ' ἐνόμισεν ὅτι ἀφοῦ δὲν δύναται νὰ χρησιμοποίῃ τὴν ἀπειλήν, ἤμπορεῖ νὰ προσφύγῃ εἰς τὴν πονηρίαν. Καὶ ζητεῖ νὰ ἐνώσῃ τὸ ζήτημα τοῦ Θρόνου μὲ τὰς ἐκλογάς. Φοβεῖται τὸ Δημοψήφισμα ἥτοι τὴν πάνδημον λαϊκὴν ἐνυμηγορίαν, τὴν εἰδικὴν καὶ ρητὴν ἥτις γνωρίζει ὅτι θὰ μαστιγώσῃ αὐτὸν δι' ὅσας ἀπὸ τετραετίας καὶ πλέον ἐν τῇ ἀχαλινώτῃ ἐμπαθείᾳ του διετύπωσε διαβολὰς καὶ συκοφαντίας κατὰ τοῦ Πρώτου τῶν Ἑλλήνων. Καὶ ἀποκρούει τὸ ὄψ' ἡμῶν ἀξιούμενον Δημοψήφισμα περὶ τοῦ ζητήματος τοῦ Θρόνου, τὸ ὁποῖον αὐτὸς ἤγειρε.» (Ζητωκραυγαὶ καὶ χειροκροτήματα).

Ποῖος εἶνε ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων.

«Διότι πράγματι ζήτημα Θρόνου δὲν ὑπάρχει. Ὁ Θρόνος ἔχει τὸν νόμιμον αὐτοῦ κάτοχον. Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων εἶνε ὁ Κωνσταντῖνος.» (Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὅταν ὁ Γούναρης εἶπε τὸ ὄνομα Κωνσταντῖνος, ὀλόκληρος ὁ ὄκεανὸς ἐκεῖνος τοῦ πλήθους ὁ Γούναρης εἶπε τὸ ὄνομα Κωνσταντῖνος, ὀλόκληρος ὁ ὄκεανὸς ἐκεῖνος τοῦ πλήθους διεταράχθη καὶ μυριάστοι κραυγαί: Ζήτω ὁ Κωνσταντῖνος, Ζήτω ὁ Γούναρης, διήκεσαν ἐπὶ δέκα λεπτά τῆς ὥρας. Ἐγένετο ἀληθὲς πανδαιμόνιον).

Κληθεὶς εἰς τὴν διαδοχὴν τοῦ ἀειμνήστου Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου ὡς πρωτότοκος αὐτοῦ υἱὸς ὁ Κωνσταντῖνος καὶ οὐδέποτε παραιτηθεὶς τοῦ Θρόνου, αὐτὸς εἶνε ὁ συνταγματικὸς Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων. Ἐν τούτοις οἱ ἀντίπαλοι ἡμῶν ἀμφισβητοῦσι τὰ δικαιώματά του. Ποῦ στηρίζεται ἡ ἀμφισβήτησις των; Βεβαίως ὅχι ἐπὶ τοῦ Συντάγματος. Καὶ ἂν ἐλαμβάνομεν ὑπ' ὄψιν μόνον τὰς κατὰ τὸ Σύνταγμα ἀμφισβητήσεις, θὰ ἠδυνάμεθα καὶ θὰ ὠφείλωμεν νὰ τὰς παρίδωμεν. Ἀλλ' αἱ ἀμφισβητήσεις αὗται αἱ οὐδὲν, ἀπολύτως οὐδὲν, ἐν τῷ Συντάγματι εὐρίσκουσαι ἔρεισμα, παρουσιάζονται στηριζόμεναι ἐπὶ τῆς θελήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, τὸν ὁποῖον αὐτοὶ παριστοῦν διαρκῶς ὡς μὴ θέλοντα τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον κατὰ μεγάλην πλειοψηφίαν. Πᾶς Ἕλλην, εὐλαβὴς πρὸς τὴν λαϊκὴν θέλησιν, ἀναγνωρίζων ταύτην ὡς τὴν μόνην πηγὴν πάσης ἐξουσίας καὶ ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην τῆς Βασιλικῆς, εὐρισκόμενος ἀπέναντι τῆς ἐπὶ τοιαύτης βάσεως τιθεμένης ἀμφισβήτησεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ Βασιλέως Κωνσταντῖνου, ὅσον καὶ ἂν εἴνε πεπεισμένος περὶ τοῦ ἐναντίου, εἶνε φυσικὸν νὰ αἰσθάνηται

στενὸχωρίαν. Ἐπὶ πλέον ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἀντιπάλων μας διέσπειρε τὴν ἀμφισβήτησιν ταύτην ἀνὰ σύμπαντα τὸν κόσμον. Καὶ ἔκαμε τὰ πάντα ἵνα πιστευθῇ ἀπανταχοῦ τῆς γῆς, ὅτι ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἔμενεν εἰς τὸν Θρόνον τῆς Ἑλλάδος παρὰ τὴν λαϊκὴν θέλησιν καὶ ἡξίου ὅτι ἀσκεῖ τὰ Βασιλικά του καθήκοντα κατὰ θεῖαν ἐντολήν, θεωρῶν ἑαυτὸν δοσίλογον μόνον πρὸς τὸν Θεὸν καὶ μὴ σεβόμενος οὐδεμίαν Συνταγματικὴν διάταξιν—αὐτὸ λέγει ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἀντιπάλων μας περὶ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντῖνου καὶ ὅχι περὶ τοῦ κ. Ἐλευθερίου Βενιζέλου. Δὲν εἶνε ἡ στιγμὴ νὰ συζητήσω τὰς συκοφαντικὰς ταύτας προσάψεις, τὰς ὁποίας φιλοτεχνήσας ὅτε ἐχρησίμευον πρὸς διαβολὴν τοῦ Βασιλέως ἀπέναντι τῶν ξένων, ἀκούομεν ἔκτοτε μετ' ἀηδίας κατὰ κόρον ἐπαναλαμβανόμενας. Ὅπως δὴποτε οὕτω διατυπούμεναι καὶ χρησιμοποιοῦμεν αἱ ἀμφισβητήσεις τῶν ἀντιπάλων μας καθιστῶσιν ἀναγκαίαν τὴν ἐκκαθάρισιν τοῦ δι' αὐτῶν τεθειμένου ζητήματος, ἵνα ἀρθῇ πᾶσα ἀμφισβήτησις. (φωναί: μάλιστα, μάλιστα).

Ἰδοὺ οἱ λόγοι δι' οὓς θεωρῶ ἀπαραίτητον νὰ ἀποφανθῇ ἡ λαϊκὴ βούλησις. Λέγει ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἀντιπάλων μας: Ὁ λαὸς κατὰ μεγάλην πλειοψηφίαν δὲν θέλει τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον. Ἀπαντῶμεν: Ἄς ἐρωτηθῇ ὁ λαός. Τοῦτο ἀποκρούει κατὰ περιεργον τρόπον αὐτός, λέγων ὅτι τὸ Σύνταγμα δὲν ὀρίζει τίποτε περὶ τοιοῦτου ἐρωτήματος. Εἶνε ἀληθὲς τοῦτο. Ἀλλ' εἶνε ἐξ ἴσου ἀληθὲς ὅτι τὸ Σύνταγμα δὲν ὀρίζει τίποτε καὶ περὶ ἀμφισβήτησεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ Βασιλέως. Αὐτοὶ ἀμφισβητητοῦντες ταῦτα στηρίζονται ἐπὶ τοῦ Συντάγματος; Ὅχι βέβαια. Ἐπικαλοῦνται τὴν λαϊκὴν θέλησιν, τὴν ὁποίαν περιστάνον ἀντιτιθεμένην εἰς τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον. Ἡμεῖς, οἱ ἀξιῶντες νὰ ἐρωτηθῇ αὕτη συνάγομεν ἀπλῶς μίαν ἀναγκαίαν λογικὴν συνέπειαν τῆς στάσεως τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἀντιπάλων ἡμῶν. Πῶς θὰ γίνῃ δυνατόν ἡ λογικὴ συνέπεια, ἡ συναγομένη ἐκ τῆς ἀμφισβήτησεως τῶν ἀντιπάλων μας, τῆς εὐρισκομένης ἔξω τοῦ Συντάγματος, νὰ ᾔτῃ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος;

Ἀποκρούοντες δὲ τὸ δημοψήφισμα, ἀξιῶν ὅτι τὸ ζήτημα θὰ λυθῇ διὰ τῶν ἐκλογῶν. Ἀξιῶν ἀπλούστατα οἱ ἄνθρωποι νὰ καθιερώσουν τὸ δόγμα ὅτι ἡ κατὰ τὰς ἐκλογάς ψήφος δίδει εἰς τὸν δι' αὐτῆς ὑποδεικνυόμενον πολιτικὸν ἄνδρα τὴν ἐξουσίαν νὰ διαθέτῃ τὸν Θρόνον, δηλαδὴ νὰ καθαιρῇ τὸν Βασιλέα ἢ νὰ θέτῃ ὄρους εἰς τὸν Βασιλέα. Διότι τοῦτο δηλοῦν ὅτι θὰ κάμουν, ἂν ἐπιτύχουν εἰς τὰς ἐκλογάς. Θὰ καθαιρέσουν τὸν Κωνσταντῖνον καὶ θὰ θέσουν ὄρους εἰς τὸν κατ' αὐτοὺς Βασιλέα. Κατὰ τοῦ ἑλενοῦ αὐτοῦ δόγματος, τὸ ὁποῖον θὰ κατεβίβαζε τὸ Βασιλεῖα εἰς ἀπλοὺν ὑπάλλληλον τοῦ ἐκάστοτε ἐπικρατοῦντος κατὰ τὰς ἐκλογάς κόμματος διοριζομένου καὶ πανομένου ὑπ' αὐτοῦ ἔχομεν καθῆκον νὰ ἀντεπεξέλθωμεν πάσῃ δυνάμει. Καὶ δὲν ἔχω καμμίαν ἀμφισβήτησιν, ὅτι δὲν θὰ ἐπάρξῃ Ἕλλην πιστεύων ὅτι ὁ θεσμὸς τῆς Βασιλείας ὑπηρετεῖ τὰ συμφέροντα τῆς Πατρίδος, ὅστις νὰ μὴ αἰσθανθῇ ἀηδίαν κατὰ τοῦ ἀθλίου αὐτοῦ δόγματος. Καὶ τὸ δόγμα θὰ πᾶσιν μαζί μὲ τοὺς ἐφευρέτας αὐτοῦ. (Παρατεταμέναι ζητωκραυγαὶ ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως).

Τὴν προσεχῇ Κυριακὴν ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς διὰ τῆς ψήφου του θὰ καταβαραθρώσῃ αὐτούς. Προσπαθοῦν νὰ πτοήσουν τὴν ἐκδήλωσιν τοῦ λαϊκοῦ φρονήματος, ἀναισχύντως καυχώμενοι ὅτι θὰ προσφύγουν εἰς μέσα νοθείας καὶ βίας, ἵκανὰ νὰ ματαιώσωσι τὴν ἀμείλικτον ἐναντίον των ἐνυμηγορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Εἶνε αἱ καυχήσεις αὗται ἀηδὴ ἐκλογικὰ τεχνάσματα. Βεβαίως ἐπραξαν καὶ πράττουσι καὶ θὰ πράξωσι πᾶν τὸ δυνατόν ἵνα ἀλλοιώσωσι τὸ ἐκλογικὸν ἀποτέλεσμα. Ἀπὸ μακροῦ ὀλόκληρα συνεργεῖα ἀποσπολοῦνται πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Ἀλλ' οὐδὲν θὰ δυνήθωσιν. Ὅσα καὶ ἂν πράξωσιν θὰ συν-

**ΝΕΟΝ ΛΑΧΕΙΟΦΟΡΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΚΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ**

ΔΡΑΧΜΩΝ 200,000,000—7^ο 1926

(Ἀπηλλαγμένον παντὸς φόρου)

Τιμὴ ἐκάστης ὁμολογίας Δραχ. 250

Τόκος ἐτήσιος Δραχ. 17,50 ο/ο

Αἱ κληρούμεναι ἐτήσιως ὁμολογίαι μετὰ λαχνοῦ ἀποφέρουσιν ἐτήσια κέρδη δραχ. 1.600,000.

Αἱ ἐγγράφαί ἀρχονται τὴν 25 Σεπτεμβρίου καὶ λήγουσι τὴν 15 Ὀκτωβρίου 1926.

Ἐπωφεληθῆτε τῶν εὐεργετημάτων τοῦ Δανείου τούτου καὶ σπεύσατε νὰ ἐγγραφῆτε. Εἶνε ἡ καλλιτέρα τοποθέτησις τῶν χρημάτων σας.

ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΑΣ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΣ ΠΟΛΕΙΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΓΕΝ. ΔΙΕΥΘ. ΔΙΟΝ. ΛΟΒΕΡΔΟΣ

Καταθέσεις—Ἀγορὰ καὶ πώλησις Συναλλάγματος

ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΠΛΕΟΝ ΕΥΝΟΪΚΟΥΣ ΟΡΟΥΣ